

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.022.03.2020

Pan
Paweł Baj
Burmistrz Głogowa Małopolskiego
ul. Rynek 1
36 – 060 Głogów Małopolski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 – Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych

Z treści wystąpienia pokontrolnego NIK wyłączyła lub ze względu na prywatność osoby fizycznej (imię i inicjał nazwiska) na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U z 2020 r. poz. 2176 ze zm.) poprzez ich zastąpienie w tekście oznaczeniem [...]

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Głogowie Małopolskim, 36-600 Głogów Małopolski ul. Rynek 1 (dalej Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Paweł Baj – Burmistrz Głogowa Małopolskiego, od 27.11.2014 r. (akta kontroli, str. 1-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ul style="list-style-type: none">- Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej.- Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami.- Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Od 01.01.2018 r. do 30.09.2020 r., z wykorzystaniem dowodów powstałych przed/po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23.12.1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Wilhelm Dmytrów, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/162/2020 z 13.10.2020 r.2. Paweł Adamski, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/174/2020 z 10.11.2020 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli, str. 6-7)</p>

¹ Dz. U. z 2020 r, poz. 1200 (dalej: ustawa o NIK).

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Urzędu w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, zadania z zakresu gospodarki ściekowej były wykonywane nierzetelnie. Zadania z zakresu gospodarki ściekowej nie zostały przydzielone komórkom organizacyjnym i poszczególnym stanowiskom w Urzędzie, co uniemożliwiło monitorowanie ich przebiegu, osiąganych efektów oraz pełnienie właściwego nadzoru. W kontroli stwierdzono, że w Urzędzie nie było podstawowych procedur służących do prawidłowego prowadzenia spraw z zakresu gospodarowania ściekami (np. zaktualizowanego regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, danych dotyczących: informacji o właścicielach nieruchomości, którzy nie wykonali obowiązku przyłączenia się do istniejącej sieci kanalizacyjnej, ustalenia przeciętnych norm zużycia wody dla obiektów niewyposażonych w wodomierz, informacji czy właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe posiadali zawarte umowy na ich opróżnianie). Dane zawarte w ewidencji zbiorników bezodpływowych były niekompletne. Skutkiem tego Gmina nie miała informacji przydatnych do prowadzenia kontroli częstotliwości ich opróżniania.

W kontroli ustalono, że Burmistrz nie prowadził działań zmierzających do identyfikacji nieruchomości, które powinny być podłączone do sieci kanalizacyjnej i nie egzekwował od ich właścicieli wykonania tego obowiązku. Burmistrz nie organizował także, w uzasadnionych przypadkach, tzw. „zastępczego” opróżniania zbiorników bezodpływowych.

Urząd nie posiadał udokumentowanych danych i informacji niezbędnych do sporządzania sprawozdań z realizacji KPOŚK. W szczególności rejestr zbiorników bezodpływowych nie był aktualizowany, co skutkowało przepisywaniem do sprawozdań danych z lat poprzednich.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

1.1. Organizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

W okresie od 01.01.2018 r. do 30.09.2020 r., na terenie Gminy Głogów Małopolski (dalej Gmina) wyznaczone były dwie aglomeracje:

- Głogów Małopolski, z oczyszczalnią ścieków w Zabajce³ oraz
- Przewrotne⁴.

(akta kontroli, str. 8-65)

W dniu 31.12.2012 r. została zawiązana⁵ przez działającego w imieniu Gminy - Burmistrza Głogowa Małopolskiego (dalej Burmistrz), spółka z ograniczoną

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ To nazwa osiedla w Głogowie Małopolskim. Siedziba oczyszczalni ścieków znajduje się przy ul. Złota 121.

⁴ Na wniosek Gminy z dnia 15.09.2020 r., Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Rzeszowie udzielił – w drodze decyzji PINB.5121.3.6.2020 z dnia 05.10.2020 r. - pozwolenia na użytkowanie mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków bytowych w Przewrotnem (zrealizowanej na podstawie decyzji pozwolenia na budowę znak: AB.6740.3.312.2016, z dnia 15.03.2017 r., wydanej przez Starostę Rzeszowskiego).

odpowiedzialnością, działająca pod firmą: „EkoGłóg spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” (dalej Spółka), mająca siedzibę w Głogowie Małopolskim, której jedynym Wspólnikiem była Gmina, a przedmiotem działalności było m.in. odprowadzanie i oczyszczanie ścieków. Decyzją⁶ z dnia 18.02.2013 r., Burmistrz udzielił Spółce zezwolenia m.in. na prowadzenie zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy, począwszy od dnia 01.01.2013 r. na czas nieokreślony.
(akta kontroli, str. 66-105)

Działający z upoważnienia Burmistrza pan Piotr Niedziela – Zastępca Burmistrza, wyjaśnił, że w Gminie ustalono, iż rozwiązaniem organizacyjnym służącym do zbierania danych i informacji na potrzeby realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) są ankiety sprawozdawcze z realizacji KPOŚK, w zakresie aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne. Ich wypełnianie następowało podczas spotkań roboczych pracowników Urzędu i Spółki. W wyjaśnieniu Burmistrz podał, że nie wymaga przekazywania przez Spółkę, do Urzędu papierowej wersji dokumentów niezbędnych do opracowania KPOŚK, uznając, że ich okazanie podczas spotkań roboczych jest wystarczające do prawidłowego sporządzenia sprawozdania z realizacji KPOŚK.
(akta kontroli, str. 106-240)

W organizacji Urzędu, były przydzielone następujące zadania (i obowiązki) z zakresu gospodarki ściekowej:

1) w Referacie Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa (dalej OŚ), do stanowiska:

a) Kierownika OŚ: prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,

b) Inspektora do spraw gospodarki odpadami w OŚ:

- wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- kontrola prawidłowości i terminowości sprawozdań przedkładanych w trybie art. 9o ucp⁷,

2) w Referacie Inwestycji i Dróg Gminnych (dalej ID), do stanowiska kierownika ID: prowadzenie inwestycji w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych⁸.

W organizacji Gminy, zadanie utrzymania i eksploatacji urządzeń kanalizacyjnych było przydzielone Spółce⁹.

Zadania (i obowiązki) z zakresu gospodarki ściekowej, dotyczące:

- tworzenia oraz dokonywania okresowego przeglądu obszarów i granic aglomeracji,
- identyfikowania nieruchomości niepodłączonych do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz egzekwowania od ich właścicieli obowiązku podłączenia tych nieruchomości do ww. sieci,

⁵ W formie Aktu Notarialnego Repertorium A numer 9691/2012.

⁶ Decyzja Burmistrza z dnia 18.02.2013 r., znak: OR.7002.1.2013.

⁷ Ustawa z dnia 13.09.1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz.U. z 2020 r., poz. 1439 ze zm.), dalej ucp^g.

⁸ W zakresie czynności i obowiązków Kierownika ID zapisano m.in. „Koordynowanie i zapewnienie właściwej realizacji spraw w zakresie inwestycji i remontów gminnych, w tym m.in. opracowywanie projektów planów wieloletnich realizacji inwestycji liniowych i kubaturowych na terenie Gminy, realizacja inwestycji i remontów”.

⁹ W umowie dzierżawy nr GK-36.2020 zawartej w dniu 30.04.2020 r., pomiędzy Gminą (Wydzierżawiającym) a Spółką (Dzierżawcą), w § 1 ust. 3 i § 4 ust. 1 postanowiono, że nieruchomości (wraz z zabudowaniami, wchodzące w skład oczyszczalni ścieków Zabajka) Wydzierżawiający oddaje w dzierżawę Dzierżawcy, z przeznaczeniem na prowadzenie działalności gospodarczej. Dzierżawca będzie wykorzystywał przedmiot dzierżawy zgodnie z jego przeznaczeniem i zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki, całkowicie na własny koszt. Odpowiednie zapisy były w umowach dzierżawy (lub najmu) z dni: 01.04.2016 r., 30.12.2017 r., 29.03.2019 r., 02.01.2020 r.

- kontroli gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania, w tym zawartych umów na ich opróżnianie,
- zapewnienie opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku gdy właściciel nieruchomości nie zawarł umowy na opróżnianie zbiornika,
- nadzoru nad przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych,

nie zostały wymienione (nazwane) w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu¹⁰ (dalej Regulamin Organizacyjny), ani w zakresach czynności i obowiązków pracowników Urzędu.

Występujące w § 30 ust. 1 pkt. 2 Regulaminu Organizacyjnego zadanie dla OŚ, o treści: „prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z wywiązywaniem się¹¹ właścicieli nieruchomości z obowiązku przekazywania (...) nieczystości ciekłych zgodnie z przepisami prawa”, nie zostało przydzielone do konkretnego stanowiska pracy.

(akta kontroli, str. 106-113, 241-356, 386-392)

Burmistrz podał, że w Gminie ustalono, iż wyłączną formą nadzoru nad realizacją zadań w zakresie postępowania ze ściekami komunalnymi na obszarach nieobjętych siecią kanalizacyjną, jest kontrola prawidłowości i terminowości sprawozdań przedkładanych do Urzędu, w trybie art. 90 ucpg. Z uwagi na ukierunkowanie działań Urzędu na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez budowę sieci kanalizacyjnej na całym obszarze Gminy, przedmiotowe kwestie zostały zaplanowane do realizacji w 2021 r., po zakończeniu budowy nowej sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli, str. 106-113, 386-392)

W kontrolowanym okresie, w Gminie obowiązywał „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Głogów Małopolski” (dalej Regulamin czystości¹²), w którym w § 13 i § 14 postanowiono m.in., że właściciel nieruchomości, która nie posiada możliwości włączenia jej do istniejącej kanalizacji sanitarnej zapewnia wyposażenie nieruchomości w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych lub w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych, o pojemności dostosowanej do ilości osób stale lub czasowo przebywających na terenie nieruchomości w taki sposób, aby jego opróżnianie było konieczne nie częściej niż raz w tygodniu, bez dopuszczenia do przepełnienia zbiornika, przyjmując zużycie wody według wodomierza. W przypadku obiektów niewyposażonych w wodomierz, dla potrzeb ustalenia wielkości zużycia wody stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 14.01.2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody¹³ (dalej rozporządzenie MI). Opróżnianie zbiorników bezodpływowych odbywa się na podstawie umowy zawartej przez właściciela nieruchomości z przedsiębiorcą posiadającym odpowiednie zezwolenie. Częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych określono następującym zapisem (brzmieniem): „częstotliwość

¹⁰ Wprowadzonym zarządzeniem Burmistrza nr 120.5.2020, z dnia 27.04.2020 r. w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miejskiego w Głogowie Małopolskim.

¹¹ Wyjaśniając, jakie postępowania administracyjne są (mogą być) prowadzone przez Urząd, wobec właścicieli nieruchomości, którzy wywiązują się z obowiązku przekazywania nieczystości ciekłych zgodnie z przepisami prawa, Burmistrz podał, że ten zapis jest nieprecyzyjny. Właściwe brzmienie ww § powinno wskazywać: „prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z niewywiązywaniem się właścicieli nieruchomości z obowiązku przekazywania (...) nieczystości ciekłych zgodnie z przepisami prawa”.

¹² Przyjęty przez Radę Miejską w Głogowie Małopolskim (dalej Rada) w uchwale nr XXVI/224/2016, z dnia 31.05.2016 r., ze zmianami w dniach: 25.01.2018 r. i 29.11.2018 r. Regulamin czystości 1 obowiązywał do 31.12.2020 r.

¹³ Dz.U. z 2002 r., Nr 8, poz. 70.

opróżniania zbiorników bezodpływowych wynika z pojemności zbiornika i ilości zużytej wody”.

Uchwałą nr XXVII/370/2020 z dnia 30.09.2020 r., Rada:

- uchyliła uchwałę nr XXVI/224/2016 z dnia 31.05.2016 r., w sprawie uchwalenia Regulaminu czystości 1 oraz

- przyjęła „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Głogów Małopolski” (dalej Regulamin czystości 2¹⁴), z mocą obowiązującą od 01.01.2021 r. W Regulaminie czystości 2¹⁵ warunki dotyczące gospodarki ściekowej były odpowiednie jak w Regulaminie czystości 1, z wyjątkiem określenia częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, którą tutaj unormowano następująco: „opróżnianie zbiorników bezodpływowych odbywa się nie rzadziej niż raz w roku”¹⁶.

Regulamin czystości 1 i Regulamin czystości 2, były zaopiniowane pozytywnie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

Burmistrz podał m.in., że *na terenie Gminy występują przypadki przyłączenia do sieci wodociągowej, w których nieruchomość nie jest wyposażona w wodomierz. Takich nieruchomości jest 10 (...).*

Ustalono, że w kontrolowanym okresie, w organizacji gospodarki ściekowej w Urzędzie, nie było ustalonych - w trybie rozporządzenia MI - przeciętnych norm zużycia wody dla obiektów niewyposażonych w wodomierz.

(akta kontroli, str. 357-392, 425-442)

1.2. Weryfikacja aglomeracji.

Aglomeracje Głogów Małopolski i Przewrotne wyznaczone były w formie uchwały nr XXXIX/779/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28.10.2013 r. w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Głogów Małopolski oraz wyznaczenia nowych aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne (dalej uchwała Sejmiku)¹⁷.

Według uchwały Sejmiku, w kontrolowanym okresie, aglomeracja:

¹⁴ Uchwałą nr XXXI/415/2020, z dnia 30.11.2020 r., Rada uchyliła Regulamin czystości 2 i przyjęła „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Głogów Małopolski” (dalej Regulamin czystości 3), z mocą obowiązującą od 01.01.2021 r. W Regulaminie czystości 3, warunki dotyczące gospodarki ściekowej były odpowiednie jak w Regulaminie czystości 2, z wyjątkiem zapisu: „właściciel nieruchomości, która nie posiada możliwości włączenia jej do istniejącej kanalizacji sanitarnej zapewnia wyposażenie nieruchomości w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych lub w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych, o pojemności dostosowanej do ilości osób stale lub czasowo przebywających na terenie nieruchomości w taki sposób, aby jego opróżnianie było konieczne nie częściej niż raz na dwa tygodnie, bez dopuszczenia do przepełnienia zbiornika, przyjmując zużycie wody według wodomierza”.

¹⁵ I tak samo w Regulaminie czystości 3.

¹⁶ W myśl rozporządzenia MI, najniższa norma zużycia wody na jednego mieszkańca (t.j. w mieszkaniu wyposażonym w wodociąg, bez ubikacji i łazienki, z poborem wody ze źródła podwórzowego lub ulicznego) wynosi 0,9 m³/miesiąc, co pomnożone przez 12 = 10,8 m³/rok (a dla rodziny czteroosobowej: 10,8 m³ x 4 = 43,2 m³/rok). W przypadku mieszkania wyposażonego w wodociąg, ubikację, łazienkę, dostawę ciepłej wody, norma zużycia wody na jednego mieszkańca wynosi 4,2 m³/miesiąc, co pomnożone przez 12 = 50,4 m³/rok (a dla rodziny czteroosobowej: 50,4 m³ x 4 = 201,6 m³/rok).

Burmistrz podał, że Urząd ustalił przeciętną normę zużycia wody na jednego mieszkańca w gospodarstwie niewyposażonym w wodomierz, na poziomie 3,0 m³/miesiąc, co pomnożone przez 12 = 36 m³/rok (a dla rodziny czteroosobowej: 36 m³ x 4 = 144 m³/rok. Z powyższych wyliczeń wynika, że roczny bilans zużycia wody w gospodarstwie domowym, określony na podstawie przeciętnych norm zużycia wody, w praktyce wielokrotnie przekracza pojemność zbiornika bezodpływowego, zwłaszcza tego o pojemności do 10m³.

¹⁷ Uchwała Sejmiku obowiązywała do czasu wejścia w życie dwóch uchwał Rady Miejskiej w Głogowie Małopolskim, obydwie z dnia 16.12.2020 r.:

1) nr XXXII/422/2020 (dalej uchwała 422), w sprawie wyznaczenia aglomeracji Głogów Małopolski, w której skład wchodzi miejscowości: Głogów Małopolski, Rudna Mała, Lipie, Styków, Budy Głogowskie i Wysoka Głogowska, o równoważnej liczbie mieszkańców 18.422, z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Głogów Małopolski obręb Zabajka,

2) nr XXXIII/421/2020 (dalej uchwała 421), w sprawie wyznaczenia aglomeracji Przewrotne, w której skład wchodzi miejscowości: Pogwizdów Stary, Hucisko i Przewrotne, o równoważnej liczbie mieszkańców 2.614.

a) Głogów Małopolski, o równoważnej liczbie mieszkańców 18.300, zlokalizowana była na terenie miejscowości: Głogów Małopolski, Miłocin, Pogwizdów Nowy, Rudna Mała, Rogoźnica, Lipie, Wola Cicha, Zabajka, Budy Głogowskie, Wysoka Głogowska i Styków. Miejscowości te były w 100% skanalizowane, a łączna długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej dla całego obszaru aglomeracji wynosiła 164,3 km. Według stanu na 31.12.2012 r.:

- liczba rzeczywistych mieszkańców aglomeracji: 16.209,
- liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego: 16.169,
- liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny: 40,
- wielkość RLM aglomeracji¹⁸: 18.330.

Przepustowość oczyszczalni ścieków w Zabajce wynosiła: 2646 m³/dobę w okresie bezdeszczowym oraz 3445,6 m³/dobę w okresie występowania opadów atmosferycznych. Planowana rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ma zapewnić pracę przy:

- minimalnej dobowej ilości ścieków 4.500 m³/dobę,
- średniodobowej ilości ścieków 5.000 m³/dobę oraz
- maksymalnej dobowej ilości ścieków 6.000 m³/dobę,

b) Przewrotne, o równoważnej liczbie mieszkańców 2.800, zlokalizowana była na terenie miejscowości: Przewrotne, Pogwizdów Stary i Hucisko. Miejscowości te aktualnie nie posiadają kanalizacji sanitarnej. Łączna długość projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i tłocznej dla całego obszaru aglomeracji wynosi 25,0 km. Według stanu na 31.12.2012 r.:

- liczba rzeczywistych mieszkańców aglomeracji: 2.610
- liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego: 0,
- liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny: 2.610,
- wielkość RLM aglomeracji: 2.800.

Projektowana oczyszczalnia ścieków dla tej aglomeracji zlokalizowana jest w miejscowości Przewrotne, w skład której wchodzi dwa ciągi technologiczne o przepustowości:

- średniodobowej ilości ścieków 2 x 210 m³/dobę oraz
- maksymalnej dobowej ilości ścieków 252 m³/dobę.

Dane o aglomeracji Głogów Małopolski ujęte w AKPOŚK 2017, były zgodne danymi w uchwale Sejmiku, za wyjątkiem:

- liczby rzeczywistej mieszkańców aglomeracji: przyrost o 493, który nie został wykazany w kolumnie 29 (do stanu 16.702), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił przyłączami nowych budynków mieszkalnych do istniejącej sieci kanalizacyjnej,
- liczby mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego: spadek o 836 (do stanu 15.333), oraz liczby mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny: 40 (w uchwale Sejmiku) i liczby mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych 1.338 (w AKPOŚK 2017), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że aktualizowana na bieżąco w latach 2013-2016 baza zbiorników bezodpływowych oraz nieruchomości nie podłączonych do istniejącej sieci kanalizacyjnej, pozwoliła na ustalenie rozbieżności w zakresie liczby mieszkańców podłączonych do systemu kanalizacyjnego oraz obsługiwanych przez tabor asenizacyjny,
- długości sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i ogólnospławnej): przyrost o 6,2 km (do stanu 170,5 km), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił rozbudową istniejącej sieci kanalizacyjnej, w latach 2013-2016, o odcinek 6,2 km,
- wielkość RLM aglomeracji: 19.237 (wzrost o 907, co nie przekracza 5%¹⁹).

18 RLM aglomeracji – parametr określający ładunek zanieczyszczeń odprowadzanych we wszystkich rodzajach ścieków powstających na terenie aglomeracji; dla potrzeb KPOŚK RLM aglomeracji uwzględnia ścieki pochodzące od stałych mieszkańców aglomeracji (w przeliczeniu: 1 RLM aglomeracji = 1 stały mieszkaniec aglomeracji).

Ponadto dane wykazywały termin zakończenia inwestycji w zakresie oczyszczalni ścieków: 31.12.2020 r.

Dane o aglomeracji Przewrotne ujęte w AKPOŚK 2017, były zgodne z danymi w uchwale Sejmiku, za wyjątkiem:

- długości sieci kanalizacyjnej planowanej do budowy: przyrost o 4,02 km (do stanu 29,02 km), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił rozbudową sieci kanalizacyjnej w latach 2016-2017,

- wielkość RLM aglomeracji: 2.665 (spadek o 135, co nie przekracza 5%).

Ponadto dane wykazywały terminy zakończenia inwestycji w zakresie: sieci kanalizacyjnej: 31.12.2020 r. oraz oczyszczalni ścieków: 31.12.2020 r.

(akta kontroli, str. 8-63, 394-423, 443-445, 1007-1010)

Zastępca Burmistrza, podał m.in., że w kontrolowanym okresie, jedyny przegląd obszarów granic aglomeracji oraz zaistniałych zmian przeprowadzony był w okresie od 01.08.2020 r. do 18.09.2020 r. i na jego podstawie zostały opracowane projekty uchwały 421 i uchwały 422. Wyniki przeglądu obszarów i granic aglomeracji nie były odrębnie dokumentowane. Pozyskiwane dane i wartości były wprowadzane na bieżąco do dokumentu bazowego, będącego podstawą sporządzenia projektów uchwał wyznaczających aglomeracje, które zostały przedłożone na posiedzenie Rady.

(akta kontroli, str. 438-442)

Zakres zmian w uchwale 422 w stosunku do AKPOŚK 2017, obejmował m.in.:

- wyłączenie z aglomeracji Głogów Małopolski miejscowości: Miłocin²⁰ i Pogwizdów Nowy²¹,

- liczbę rzeczywistych mieszkańców aglomeracji: 15.777 (spadek o 925 w stosunku do AKPOŚK 2017), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił wyłączeniem z granic tej aglomeracji sołectw Miłocin i Pogwizdów Nowy,

- liczbę stałych mieszkańców aglomeracji korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej: 15.435 (wzrost o 102 w stosunku do AKPOŚK 2017), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił wzrostem liczby nieruchomości podłączonych do istniejącej sieci,

- liczbę mieszkańców nieobjętych system kanalizacji zbiorczej: 342 (zmniejszenie o 996 w stosunku do AKPOŚK 2017), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił następująco: *to wynika z bieżącej aktualizacji prowadzonych rejestrów zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, w których wcześniejsze stany nie uwzględniały dynamiki wzrostu przyłączy do systemu kanalizacyjnego,*

- wielkość RLM aglomeracji: 18.422 (spadek o 815 w stosunku do AKPOŚK 2017), co Zastępca Burmistrza wyjaśnił wyłączeniem z granic aglomeracji sołectw Miłocin i Pogwizdów Nowy.

Zakres zmian w uchwale 421, obejmował m.in.:

- liczbę rzeczywistych mieszkańców aglomeracji: 2.569 (spadek o 46 w stosunku do AKPOŚK 2017), co – według Zastępcy Burmistrza – spowodowane jest migracją mieszkańców,

¹⁹ Zgodnie z wytycznymi Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej z dnia 01.09.2016 r., akt prawa miejscowego powołujący aglomerację, musiał zagwarantować zgodność z RLM rzeczywistym. Maksymalne odstępstwo pomiędzy RLM w uchwale kreującej aglomerację, a RLM rzeczywistym, nie mogło przekraczać 5%.

²⁰ Na podstawie § 1 ust. 1 pkt. 2 lit. b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25.07.2018 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz.U. z 2018 r., poz. 1456) z dniem 01.01.2019 r. obszar obrębu ewidencyjnego Miłocin został włączony do miasta Rzeszów.

²¹ Na podstawie § 1 pkt. 3 lit. c rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25.07.2018 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedziby władz gminy (Dz.U. z 2020 r., poz. 1332) z dniem 01.01.2021 r. obszar obrębu ewidencyjnego Pogwizdów Nowy został włączony do miasta Rzeszów.

- liczbę stałych mieszkańców aglomeracji korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej: 872 + 1.697 w ramach będącej w budowie sieci kanalizacyjnej (w AKPOŚK 2017 – 0 korzystających z sieci), oraz liczbę mieszkańców nieobjętych systemem kanalizacji zbiorczej: 45 (zmniejszenie o 2.570 w stosunku do liczby mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych w AKPOŚK 2017), co – zdaniem Zastępcy Burmistrza - spowodowane jest zrealizowanym częściowo zadaniem określonym w AKPOŚK 2017 pod nazwą: „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Hucisko, Pogwizdów Stary i Przewrotne wraz z budową oczyszczalni ścieków” i przyłączeniem do niej mieszkańców. Przyczyną niepodłączenia tych 45 mieszkańców do systemu kanalizacji zbiorczej są niesprzyjające warunki techniczne, związane z ukształtowaniem terenu (brak odpowiednich spadków grawitacyjnych),

- wielkość RLM aglomeracji: 2.614 (spadek o 51 w stosunku do AKPOŚK 2017, co nie przekracza 5%).

(akta kontroli, str. 29-63, 438-445)

Według stanu formalno-prawnego, w skład aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne – w badanym okresie - wchodziły tylko tereny położone w granicach Gminy. Do 31.12.2020 r. w granicach aglomeracji Głogów Małopolski faktycznie znajdowało się sołectwo Miłocin, które z dniem 01.01.2019 r. zostało włączone w granice administracyjne Miasta Rzeszowa. Odnosząc się do przyczyny braku aktualizacji w zakresie obszaru aglomeracji Głogów Małopolski, Zastępca Burmistrza podał m.in., że powodem tego stanu rzeczy było m.in. stanowisko Miasta Rzeszowa co do zawarcia porozumienia z Gminą w sprawie określenia warunków przejęcia mienia, w tym sieci wodno-kanalizacyjnej. Pismem²² z dnia 28.10.2020 r., adresowanym do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (dalej MSWiA), Miasto Rzeszów podjęło działania w trybie art. 44 pkt. 2 ustawy z dnia 08.03.1990 r. o samorządzie gminnym²³.

Aktualizacja aglomeracji uwzględniająca wyłączenie z niej miejscowości Miłocin, nastąpiła dopiero w uchwale Rady nr XXXII/422/2020 z dnia 16.12.2020 r. Zastępca Burmistrza wyjaśnił m.in., że wszelkie dane niezbędne na potrzeby sprawozdawczości w zakresie realizacji KPOŚK, w części dotyczącej Miłocina (który był w 100% skanalizowany²⁴, co pozwoliło Gminie prowadzić prawidłowy nadzór nad gospodarką ściekową), uzgadniane były w formie telefonicznych konsultacji roboczych z pracownikami Urzędu Miasta Rzeszowa.

Według stanu na dzień 30.09.2020 r., liczba mieszkańców znajdujących się:

- w aglomeracji Głogów Małopolski, wynosiła 17.600,

- w aglomeracji Przewrotne, wynosiła 2.377.

Łącznie, że 660 mieszkańców obszaru Gminy pozostawało poza granicami wyżej wymienionych aglomeracji.

(akta kontroli, str. 8-63, 438-442, 446-472)

²² W piśmie MSWiA, z dnia 02.12.2020 r., adresowanym do Urzędu, Zastępca Dyrektora Departamentu Administracji Publicznej powołując się na pismo Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 28.10.2020 r. (z wnioskiem o wydanie decyzji w sprawie przekazania na rzecz Gminy Rzeszów, na podstawie art. 44 pkt. 2 ustawy o samorządzie gminnym prawa własności sieci i urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, będących własnością Gminy Głogów Małopolski) zwrócił się do Burmistrza o przedłożenie stanowiska w zakresie możliwości zawarcia porozumienia, mającego na celu uregulowanie spraw majątkowych w związku z dokonaną zmianą granic. W odpowiedzi do MSWiA, z dnia 05.01.2021 r., Burmistrz zadeklarował m.in., że Gmina pozostaje otwarta na zawarcie porozumienia, oraz, że na obecnym etapie, wyłącznie od woli Miasta Rzeszowa zależy możliwość zakończenia procesu przekazania mienia w ramach trybu cywilnego.

²³ Dz.U. z 2020 r., poz. 713. Art. 44 pkt. 2 tejże ustawy stanowił, że nabycie mienia komunalnego następuje przez przekazanie gminie mienia w związku ze zmianą granic gminy, w drodze porozumienia zainteresowanych gmin, a w razie braku porozumienia – decyzją Prezesa Rady Ministrów, podjętą na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

²⁴ Na jego terenie nie znajdował się żaden zbiornik bezodpływowy.

Ustalono, że projekty uchwały 421 i uchwały 422 zostały uzgodnione z Dyrektorem Zarządu Zlewni w Krośnie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (17 i 25.11.2020 r.) oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (w dniu 14.12.2020 r.).

Treści uchwał 421 i 422, zawierały elementy określone w § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27.07.2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji²⁵.

(akta kontroli, str. 29-63)

Wskaźnik koncentracji²⁶ dla aglomeracji:

a) Głogów Małopolski, wynosił 100,07 (jako wynik ilorazu 16.443 (mieszkańców)/164,3 km (długości istniejącej sieci kanalizacyjnej)),

b) Przewrotne, wynosił:

- 102,18, w zakresie obszarów chronionych²⁷ (jako wynik ilorazu 2.340 (mieszkańców)/22,9 km (planowanej długości sieci kanalizacyjnej)), oraz

- 128,57, w zakresie obszarów nie chronionych ((jako wynik ilorazu 270 (mieszkańców)/2,1 km (planowanej długości sieci kanalizacyjnej)).

(akta kontroli, str. 8-28)

Ostatnia aktualizacja danych o aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne w ankiecie aktualizacyjnej na potrzeby sporządzenia AKPOŚK 2021, miała miejsce w dniu 04.02.2020 r. Wykazane w niej zmiany, w stosunku do uchwały Sejmiku, obejmowały:

²⁵ Dz.U. z 2018 r., poz. 1586.

²⁶ Przepis § 3 ust. 4 i ust. 5 pkt. 4 i pkt. 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27.07.2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji (Dz.U. z 2018 r., poz. 1586), określał m.in., że przy wyznaczaniu aglomeracji budowa planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej powinna być uzasadniona ekonomicznie i technicznie, przy czym wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 120, a w przypadku, gdy planowana do budowy sieć kanalizacyjna będzie zlokalizowana na terenie objętym przynajmniej jedną formą ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody, wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 90 stałych mieszkańców aglomeracji i osób czasowo przebywających w aglomeracji na 1 km planowanej budowy sieci kanalizacyjnej. W uchwale Sejmiku wskazano – co prawda - że w granicach aglomeracji Głogów Małopolski znajduje się część obszaru Natura 2000. W piśmie MSWiA, z dnia 02.12.2020 r., adresowanym do Urzędu, Zastępcy Dyrektora Departamentu Administracji Publicznej powołując się na pismo Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 28.10.2020 r. (z wnioskiem o wydanie decyzji w sprawie przekazania na rzecz Gminy Rzeszów, na podstawie art. 44 pkt. 2 ustawy o samorządzie gminnym prawa własności sieci i urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych, będących własnością Gminy Głogów Małopolski) zwrócił się do Burmistrza o przedłożenie stanowiska w zakresie możliwości zawarcia porozumienia, mającego na celu uregulowanie spraw majątkowych w związku z dokonaną zmianą granic. W odpowiedzi do MSWiA, z dnia 05.01.2021 r., Burmistrz zadeklarował m.in., że Gmina pozostaje otwarta na zawarcie porozumienia, oraz, że na obecnym etapie, wyłącznie od woli Miasta Rzeszowa zależy możliwość zakończenia procesu przekazania mienia w ramach trybu cywilnego.

²⁶ Dz.U. z 2020 r., poz. 713. Art. 44 pkt. 2 te same ustawy stanowił, że nabycie mienia komunalnego następuje przez przekazanie gminie mienia w związku ze zmianą granic gminy, w drodze porozumienia zainteresowanych gmin, a w razie braku porozumienia – decyzją Prezesa Rady Ministrów, podjętą na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

²⁶ Na jego terenie nie znajdował się żaden zbiornik bezodpływowy.

²⁶ Dz.U. z 2018 r., poz. 1586.

²⁶ Przepis § 3 ust. 4 i ust. 5 pkt. 4 i pkt. 5 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27.07.2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji (Dz.U. z 2018 r., poz. 1586), określał m.in., że przy wyznaczaniu aglomeracji budowa planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej powinna być uzasadniona ekonomicznie i technicznie, przy czym wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 120, a w przypadku, gdy planowana do budowy sieć kanalizacyjna będzie zlokalizowana na terenie objętym przynajmniej jedną formą ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 ustawy z dnia 16.04.2004 r. o ochronie przyrody, wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 90 stałych mieszkańców aglomeracji i osób czasowo przebywających w aglomeracji na 1 km planowanej budowy sieci kanalizacyjnej. W uchwale Sejmiku wskazano –, mającego znaczenie dla wspólnoty „Mrowla Łąki” (symbol PLH180043), natomiast aglomeracja Przewrotne zlokalizowana jest w części w obszarze Sokołowsko-Wilczowolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, to jednak nie miało to wpływu na przyjęcie wskaźnika koncentracji 90.

²⁷ Zgodnie z § 3 ust. 6 ówczesnego rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 01.07.2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji.

- a) w aglomeracji Głogów Małopolski:
 - wzrost RLM rzeczywistego do 19.811,
 - wzrost liczby stałych mieszkańców aglomeracji korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej do 16.716,
 - spadek liczby mieszkańców nieobjętych system kanalizacji zbiorczej do 625,
 - wzrost długości sieci kanalizacyjnej do 170,4 km,
- b) w aglomeracji Przewrotne:
 - wzrost liczby rzeczywistych mieszkańców aglomeracji do 2.615,
 - wzrost RLM do 2.664.

(akta kontroli, str. 8-28, 438-442, 473-488)

1.3. Planowanie zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji i obszarach poza aglomeracją

W AKPOŚK 2017 zakres rzeczowy planowanych przedsięwzięć w aglomeracjach na terenie Gminy był następujący:

- a) w aglomeracji Głogów Małopolski:
 - modernizacja 9,7 km sieci, kwota 18.000 tys. zł, termin zakończenia 31.12.2020 r.
 - modernizacja oczyszczalni w zakresie przeróbki osadu i jego zagospodarowania, kwota 1.800 tys. zł, termin zakończenia 31.12.2020 r.,
 - wskaźnik koncentracji: 97,96.

Pokrycie na kwotę ogółem 19.800 tys. zł, stanowiło 500 tys. zł środków własnych Gminy i środków Spółki EkoGłog, 8.000 tys. zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, oraz 11.300 tys. zł z funduszy zagranicznych,

- b) aglomeracja Przewrotne:
 - budowa 29,02 km sieci, kwota 12.500 tys. zł, termin zakończenia 31.12.2020 r.
 - budowa nowej oczyszczalni (wraz z przeróbką osadu), kwota 4.500 tys., termin zakończenia 31.12.2020 r.
 - wskaźnik koncentracji : 90,11

Pokrycie na kwotę ogółem 17.000 tys. zł, stanowiło 300 tys. zł środków własnych Gminy i środków Spółki EkoGłog, 7.000 tys. zł z Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, oraz 9.700 tys. zł z funduszy zagranicznych.

Zakres przedsięwzięć ujęty w AKPOŚK 2017, był zgodny z danymi przekazanymi przez Gminę na potrzeby AKPOŚK 2017, za wyjątkiem środków na sieci kanalizacyjne w aglomeracji Przewrotne²⁸, gdzie we wniosku zgłoszeniowym na potrzeby V aktualizacji była podana kwota 17.000 tys. zł, a w AKPOŚK 2017 – 12.301,7 tys. zł.

(akta kontroli, str. 225-240, 394-423)

Zakres zadań zaplanowany na potrzeby V aktualizacji KPOŚK, a następnie realizowany po przyjęciu AKPOŚK 2017, zapewni spełnienie przez aglomerację:

²⁸ W korespondencji e-mailowej z dnia 18.01.2017 r., adresowanej do Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, Kierownik OŚ, podał m.in. w ślad za kontaktem dotyczącym kosztów inwestycji jakie zostały wykazane przez Gminę w ankiecie na potrzeby V Aktualizacji KPOŚK, informujemy, że przedmiotowe kwoty zostały określone na podstawie opracowanych kosztorysów i z uwagi na ten fakt nie podlegają korekcie.

W wyjaśnieniu udzielonym w sprawie rozbieżności w kwotach finansowania zawartych w dokumencie zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 31.07.2017 r. (tj. V Aktualizacji KPOŚK), a w ankietach sporządzonych przez Urząd, Zastępca Burmistrza podał m.in., że w ankietach sporządzonych przez Urząd, od początku nakłady finansowe dla Aglomeracji Przewrotne, zostały określone na poziomie 17.000 tys. zł., natomiast w zatwierdzonej przez Radę Ministrów V AKPOŚK nakłady te zostały zmniejszone o 4.698,3 tys. zł i nie dysponujemy informacjami dlaczego zmieniono określone przez Gminę potrzebne nakłady finansowe.

- Głogów Małopolski, warunku I²⁹ i warunku II³⁰ dyrektywy 91/271/EWG (brak zapewnienia warunku III³¹ tejże dyrektywy).

Zastępca Burmistrza wyjaśniając przyczyny nie spełnienia warunku III dyrektywy 91/271/EWG, podał m.in., że wynika to z dużego przestrzennego rozproszenia gospodarstw objętych systemem kanalizacji. Istniejącą sieć charakteryzują względnie długie odcinki pomiędzy nieruchomościami, co uniemożliwia osiągnięcie wymaganego wskaźnika koncentracji,

- Przewrotne, wszystkich trzech warunków dyrektywy 91/271/EWG.

(akta kontroli, str. 225-240, 394-423, 452-472, 993-1006)

Planowane wskaźniki zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) wynosiły w aglomeracji Głogów Młp. – 93% (przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców 0³²), w aglomeracji Przewrotne – 98%, przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców 2.612, wskaźnik zbierania siecią przed realizacją inwestycji wynosił 0%, a planowany po realizacji inwestycji wynosi 98%.

Terminy zakończenia inwestycji w obydwu aglomeracjach – 31.12.2020 r.

Wskaźniki odpowiadały danym o liczbie stałych mieszkańców oraz osób czasowo przebywających na terenie objętym planowanymi inwestycjami w zakresie sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli, str. 225-240, 394-423, 452-472)

Zakres planowanych przedsięwzięć w AKPOŚK 2017, był odpowiedni do przedsięwzięć ujętych w uchwale Sejmiku oraz w wieloletniej prognozie finansowej Gminy.

(akta kontroli, str. 8-28, 394-423, 489-497)

W związku z wejściem w życie ustawy³³ z dnia 27.10.2017 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw³⁴ (dalej ustawa o zmianie uzzw), w Gminie nie zaktualizowano regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Gmina posiadała „Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Głogów Małopolski”, uchwalony³⁵ w dniu 30.12.2013 r. (dalej Regulamin z 2013 r.).

Ustalono, że zgodnie z art. 8 ust. 1³⁶ ustawy o zmianie uzzw, Prezes Zarządu Spółki EkoGłog za pismem z dnia 08.06.2018 r., przekazał Radzie projekt „nowego” regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Burmistrz wyjaśnił, że z uwagi na niezgodnienie przedmiotowego projektu przez Regionalny Zarząd

²⁹ Który normował, że wydajność oczyszczalni ścieków będzie odpowiadała przynajmniej ładunkowi generowanemu na obszarze aglomeracji.

³⁰ Który regulował, że jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni będzie zgodna z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy – Prawo wodne i przepisach wykonawczych do tej ustawy (dla wszystkich aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane podwyższone usuwanie azotu i fosforu).

³¹ Który określał wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi. Oznacza to wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000, 98% dla aglomeracji o RLM > 100 000. Pozostały % RLM musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji.

³² Ponieważ to jest modernizacja.

³³ Tj. w dniu 12.12.2017 r.

³⁴ Dz.U. z 2017 r., poz. 2180.

³⁵ Uchwałą Rady nr XLV/481/2013, z dnia 30.12.2013 r., w sprawie uchwalenia Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Głogów Małopolski.

³⁶ Który stanowił, że w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o zmianie uzzw, przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne opracowują i przedstawiają radom gmin projekty regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, w obiegu prawnym pozostaje – na podstawie art. 8 ust. 5³⁷ u. o zmianie uzzw - Regulamin z 2013 r..

Regulamin z 2013 r. określał prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego oraz odbiorców usług, wymienione w art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 07.06.2001 r. o *zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*³⁸ (dalej uzzw), według jej ówczesnego stanu prawnego.

(akta kontroli, str. 452-472, 498-574)

Regulamin z 2013 r. określał m.in., że przedsiębiorstwo ma obowiązek zawrzeć umowę na odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomość została przyłączona do sieci, zapewnić zdolność posiadanych urządzeń kanalizacyjnych do odprowadzania ścieków oraz należyte oczyszczanie ścieków, oraz zainstalować i utrzymywać u odbiorcy wodomierz główny. Odbiorcy zabrania się wprowadzania ścieków bytowych do urządzeń kanalizacyjnych przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych, wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych odpadów stałych, płynnych nie mieszających się z wodą, substancji palnych i wybuchowych, substancji żrących i toksycznych, ścieków zawierających chorobotwórcze drobnoustroje. W przypadku braku zainstalowania wodomierza, ilość wody dostarczonej do nieruchomości określa się w oparciu o przeciętne normy zużycia, określone w obowiązujących przepisach. Ilość odprowadzanych ścieków ustala się na podstawie wskazań urządzeń pomiarowych, a w razie braku urządzeń pomiarowych, ilość odprowadzanych ścieków ustala się na podstawie umowy, jako równą ilości wody pobranej. Osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej składa wniosek, którego wzór określa przedsiębiorstwo. Przedsiębiorstwo określa warunki techniczne przyłączenia w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku. Odbiorca odpowiada za zapewnienie niezawodnego działania posiadanych instalacji i przyłączy kanalizacyjnych z urządzeniem pomiarowym.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że *w badanym okresie nie występowały programy dedykowane dla samorządów, dające możliwość finansowania przyłączy do sieci kanalizacyjnej. Gmina nie zabezpieczała środków na przyłącza indywidualne. Celem Gminy było przede wszystkim zabezpieczenie finansowania i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej.*

(akta kontroli, str. 452-472, 498-509)

Burmistrz, pismem z dnia 30.10.2019 r., przekazał do RZGW, w dniu 31.10.2019 r., wypełniony formularz ankiety do VI aktualizacji KPOŚK, oraz za pismem z dnia 04.02.2020 r. przekazał do RZGW skorygowany formularz ankiety do VI aktualizacji KPOŚK. Zastępca Dyrektora RZGW w piśmie z dnia 28.04.2020 r. adresowanym do Burmistrza, podała m.in., że z informacji uzyskanych od aglomeracji Głogów Małopolski na potrzeby VI aktualizacji KPOŚK, zidentyfikowano rozbieżność pomiędzy Równoważną Liczbą Mieszkańców (RLM) zgodną z obowiązującym aktem prawa miejscowego określającego obszar i granice aglomeracji Głogów Małopolski, a rzeczywistą RLM, wynikającą z danych przekazanych przez władze gminne w ankiecie aktualizacyjnej (pismo z 04.02.2020 r.). Rozbieżność ta wynosi ponad 5%, co wyklucza możliwość ubiegania się o środki pomocowe (dedykowane fundusze unijne) na realizację inwestycji prowadzonych w ramach gospodarki ściekowej na terenie tej aglomeracji. Ponadto pismo to zawierało:

³⁷ Art. 8 ust. 5 ustawy o zmianie uzzw stanowił, że dotychczasowe regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków obowiązują do dnia wejścia w życie nowych regulaminów.

³⁸ Dz.U. z 2019 r., poz. 1437.

- pouczenie o obowiązku dokonywania co 2 lata przeglądu obszarów i granic aglomeracji, z uwzględnieniem kryterium ich utworzenia, oraz zaistniałych zmian równoważnej liczby mieszkańców w aglomeracji, a także

- żądanie przedłożenia w terminie do 12.05.2020 r. projektu uchwały Rady lub harmonogramu działań nad stosowną uchwałą Rady oraz przedłożenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie. W odpowiedzi do Dyrektora RZGW z dnia 12.05.2020 r., Burmistrz podał m.in., że prace nad zmianą uchwały są na zaawansowanym poziomie, a planowany termin zakończenia prac to 30.06.2020 r.

Do czasu zakończenia niniejszej kontroli, procedura VI aktualizacji KPOŚK pozostawała w toku. Burmistrz wyjaśnił, że z uwagi na fakt, iż obecnie opracowywana VI aktualizacja KPOŚK jest na etapie zakończonych konsultacji społecznych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, organ wystosował zapytanie do RZGW w styczniu 2021 r. celem ustalenia możliwości zaktualizowania danych w zakresie dotyczącym aglomeracji Głogów Małopolski i aglomeracji Przewrotne. Po uzyskaniu stosownej odpowiedzi przedmiotowy dokument zostanie zaktualizowany.

(akta kontroli, str. 438-442, 473-488, 575-585)

1.4. Monitorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji (KPOŚK)

W wyjaśnieniu będącym odpowiedzią na pytanie: w jaki sposób w Gminie monitorowano stan i postępy oraz uzyskiwane efekty w realizacji przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017, w tym wskaźniki zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) oraz przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców podłączonych do sieci. Burmistrz podał, że stan, postępy oraz uzyskiwane efekty w realizacji przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017, w tym wskaźniki zbierania siecią, były monitorowane na bieżąco przez pracowników Urzędu oraz, że zadanie to nie było przypisane do zakresu czynności konkretnej osoby. Monitoring polegał na sprawowaniu nadzoru nad realizacją zleconych uprawnionym wykonawcom prac w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach Gminy oraz budowie oczyszczalni ścieków w miejscowości Przewrotne. W wyżej wymienionym zakresie dokonywano analiz³⁹, których wyniki nie były dokumentowane.

Wyjaśniając, czy w Gminie posiadano informacje i dane nt. realizacji zadań na terenie aglomeracji ujętych w AKPOŚK 2017, wymagane do sporządzenia sprawozdania z realizacji KPOŚK za rok sprawozdawczy, zgodnie z wzorem podanym przez PGW Wody Polskie (jeżeli nie, to jakie były przyczyny ich nieposiadania/nieuzyskania), Burmistrz podał, że *w Gminie posiadano pełną wiedzę⁴⁰ dotyczącą etapu realizacji projektów określonych w AKPOŚK 2017, co pozwalało na prawidłowe wypełnienie w kontrolowanym okresie sprawozdań KPOŚK, zgodnie z wzorem podanym przez PGW Wody Polskie (...).*

Wyjaśniając, czy dane dotyczące realizacji zadań na terenie aglomeracji ujętych w AKPOŚK 2017, wymagane do sporządzenia sprawozdania z realizacji KPOŚK za rok sprawozdawczy, zgodnie ze wzorem podanym przez PGW Wody Polskie - zostały zweryfikowane (jeżeli tak – w jakiej formie był dokumentowany wynik weryfikacji) oraz czy Urząd występował o takie dane do sąsiednich gmin, czy wyjaśnienia wymagały poprawy lub potwierdzenia ich prawidłowości, ile i które gminy w aglomeracji nie podały wszystkich wymaganych danych, a z ilu gmin dane wymagały poprawy, Burmistrz podał, że zgodnie z obowiązującą uchwałą Sejmiku

³⁹ Do tych wyjaśnień, Burmistrz nie przedłożył żadnych dokumentów, uwiarygadniających ich treść.

⁴⁰ Burmistrz nie wskazał i nie udokumentował źródła tej wiedzy.

aglomeracja Głogów Małopolski, jak i aglomeracja Przewrotne, stanowią obszar położony wyłącznie na terenie Gminy oraz, że dane do sporządzenia sprawozdań z realizacji AKPOŚK 2017 były na bieżąco weryfikowane⁴¹ przez Kierownika Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa. Przedłożone mu dane z innych jednostek/stanowisk gminnych były zestawiane w zakresie ich rzeczowości i wartości z dokumentami źródłowymi. Wynik tych weryfikacji nie był odrębnie dokumentowany. Również nie zostały udokumentowane (zarchiwizowane) pozyskane dane, niezbędne do sporządzenia tych sprawozdań. Urząd nie występował o takie dane do sąsiednich gmin.

(akta kontroli, str. 452-472, 568-574)

W aglomeracji Przewrotne, w ramach przedsięwzięcia „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF⁴²” wybudowano oczyszczalnię ścieków komunalnych, gdzie planowana data rozpoczęcia realizacji 30.06.2018, została przesunięta o 128 dni (na dzień 05.11.2018 r.), a planowany termin zakończenia realizacji 31.08.2020 r. został opóźniony o 122 dni, do 31.12.2020 r. Opóźnienie nastąpiło w związku z terminem rozstrzygnięcia konkursu na dofinansowanie zadania w ramach RPO WP⁴³. Łącznie nakłady planowane wynosiły 6.541,9 tys., a nakłady poniesione: 6.171,9 tys.

W ramach przedsięwzięcia „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF – II etap” wybudowano 80,78 km sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami, gdzie planowana data rozpoczęcia realizacji 30.06.2018 r., została przesunięta o 563 dni (na dzień 14.01.2020 r.)⁴⁴, a planowany termin zakończenia realizacji 31.12.2020 r. został opóźniony o 32 dni, do 21.02.2021 r. Opóźnienie nastąpiło w związku z panującą pandemią Covid-19 i wynikającym stąd opóźnieniem wykonawcy robót. Łącznie nakłady planowane wynosiły 15.483,6 tys., a nakłady poniesione (do 31.12.2020 r.) 9.278,3 tys.

W kontrolowanym okresie Gmina miała zawartą umowę partnerską na rzecz realizacji projektu Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin ROF oraz występowała o środki zewnętrzne do Marszałka Województwa Podkarpackiego, na dofinansowanie zaplanowanych zadań z zakresu gospodarki ściekowej, z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020⁴⁵. Przedsięwzięcie planowane w aglomeracji Głogów Małopolski p.n.

⁴¹ Burmistrz nie przedłożył żadnych dokumentów, uwiarygadniających treść wyjaśnienia.

⁴² Rzeszowski Obszar Funkcjonalny.

⁴³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

⁴⁴ Opóźnienie wynikało z przyjęcia aktualizacji AKPOŚK, która musiała wejść w życie, aby uruchomić nabór projektów w ramach RPO WP, oraz wydaniem pozwolenia budowlanego dla inwestycji.

⁴⁵ W badanym okresie:

1) Umowa partnerska na rzecz realizacji projektu pn. Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF, Nr SROF/9/2017, zawarta w Rzeszowie, w dniu 25.04.2017 r., pomiędzy Stowarzyszeniem Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z siedzibą w Rzeszowie, ul. Rynek 5, zwanym dalej Liderem Projektu, a Gminą Chmielnik zwaną dalej Partnerem 1, a Gminą Głogów Małopolski zwaną dalej Partnerem 2, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPO WP) na lata 2014 – 2020 w formule Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), w ramach trybu pozakonkursowego,

2) Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach RPO WP na lata 2014 – 2020, nr wniosku RPPK.04.03.-18-0002/17, z dnia 02.11.2017 r. oraz Umowa o dofinansowanie Projektu w ramach RPO WP na lata 2014 – 2020 „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF”, nr RPPK.04.03.03-18-0002/17-00, z dnia 29.12.2017 r. (ze zmianą w dniu 20.05.2019 r.), w której upoważnionym do ponoszenia wydatków w ramach Projektu Partnerem jest Gmina,

3) Wniosek o dofinansowanie realizacji projektu ze środków EFRR w ramach RPO WP na lata 2014 – 2020, nr wniosku RPPK.04.03.03-18-0001/19, z dnia 30.10.2019 r. oraz Umowa o dofinansowanie Projektu w ramach RPO WP na lata 2014 – 2020 „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF – II etap”, nr RPPK.04.03.03-18-0001/19-00, z dnia 20.12.2019 r., w której upoważnionym do ponoszenia wydatków w ramach Projektu Partnerem jest Gmina.

„Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Głogów Małopolski – etap II”, w ramach którego planowano efekty rzeczowe w postaci:

- rozdzielania kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową, projekt nie doszedł do skutku w związku ze względu na brak środków finansowych (nie otrzymał dofinansowania) oraz

- rozbudowy oczyszczalni ścieków o drugi ciąg MBR⁴⁶ – projekt nie doszedł do skutku, w związku z wyczerpaniem alokacji w ramach programu.

(akta kontroli, str. 586-588)

Wielkość wskaźników zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci) ujętych w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za lata 2018-2019, wynosiła:

- a) w aglomeracji Głogów Małopolski: w roku 2018 – 96,86% i w roku 2019 – 96,9%,
b) w aglomeracji Przewrotne: w roku 2018 – 0,0% i w roku 2019 – 0,0%.

W Urzędzie nie było udokumentowanych danych koniecznych do sporządzenia sprawozdania z realizacji KPOŚK. W ramach niniejszej kontroli zweryfikowano wyłącznie dane, które były możliwe do uzyskania: w Referacie Spraw Obywatelskich Urzędu (w zakresie liczby ludności Gminy), od Skarbnika Gminy (w zakresie nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska), z OŚ (w zakresie ilości odebranych nieczystości ciekłych), w Spółce EkoGłog (w zakresie ilości ścieków oczyszczonych odprowadzonych do odbiornika w ciągu roku sprawozdawczego, ilości ścieków dostarczonych do oczyszczalni taboru asenizacyjnym).

Zastępca Burmistrza podał, że w aglomeracji Przewrotne wskaźniki nie zostały osiągnięte w zaplanowanym terminie 31.12.2020 r., z powodu pandemii Covid-19, gdzie na wniosek⁴⁷ wykonawcy robót termin realizacji robót został przesunięty na dzień 30.04.2021 r.

Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć w aglomeracji Przewrotne, zapewni spełnienie wszystkich trzech warunków dyrektywy 91/271/EWG.

(akta kontroli, str. 133-152, 184-224, 452-472, 589-606)

Sprawozdania z realizacji KPOŚK przekazywano do RZGW w terminach określonych w art. 89 ust. 1 ustawy *Prawo wodne*. W wyniku analizy sprawozdań przez RZGW, stwierdzono, że:

- w sprawozdaniu za 2018 r., dotyczącym aglomeracji Głogów Małopolski: w kolumnie 18 brak nr uchwały Rady oraz w kolumnie 59 błędnie podano, że oczyszczalnia jest nieaktywna. Poprawione sprawozdanie zostało przekazane do RZGW w terminie 14 dni od wezwania,

- sprawozdania za 2019 r., dotyczące aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne, wymagają uzupełnienia zapisów w kolumnie 16 „uchwała ustanawiająca aglomerację”, w kolumnie 26 „liczba zainstalowanych zbiorników bezodpływowych” oraz w kolumnie 98 „szacunkowy udział poszczególnych oczyszczalni w RLM korzystających z sieci. Należy podać wartość w % całego RLM aglomeracji” i w kolumnie 99 „szacunkowy udział poszczególnych oczyszczalni w RLM korzystających z taboru. Należy podać wartość % całego RLM aglomeracji”. Poprawione sprawozdanie zostało przekazane do RZGW w terminie 14 dni od wezwania.

⁴⁶ Membranowy Biologiczny Reaktor.

⁴⁷ Do wyjaśnienia załączono: wniosek wykonawcy, aneks do umowy z wykonawcą, określający termin realizacji robót do 30.04.2021 r. oraz pisma od dostawcy materiałów budowlanych, w których informuje wykonawcę m.in., że w związku z nałożeniem obowiązku informowania niezwłocznie i wzajemnie o wpływie okoliczności związanych z wystąpieniem Covid-19 na należyte wykonanie umów, informujemy, iż realizacja zamówienia może mieć czasowe opóźnienia. Mogą wystąpić wstrzymania wydajności produkcji przez producentów branży sanitarnej i będzie to miało wpływ na terminowość dostaw. Dodatkowo pojawiają się problemy branży transportowej, co ma bezpośrednie przełożenie na terminy dostaw materiałów.

Ujęte w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK informacje i dane za rok sprawozdawczy nie były możliwe do zweryfikowania⁴⁸.

W sprawozdaniu z realizacji KPOŚK sporządzonym przez PGW Wody Polskie, znajdowały się takie same dane dotyczące aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne, jak w sprawozdaniu przekazanym przez Burmistrza.

(akta kontroli, str. 114-224, 452-472, 589-606)

W dniu 26.08.2018 r., pan [...] zwrócił się do Urzędu o *podanie terminu wyeliminowania dopływu ścieków do Potoku Szlachcianka*. W odpowiedzi z dnia 27.10.2018 r., działający z upoważnienia Burmistrza, Kierownik Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, podał, że aktualnie prowadzone są czynności kontrolne mające na celu ustalenie sposobu wyeliminowania spływu nieczystości do tego cieku wodnego. W dniu 13.05.2019 r., pan [...] w korespondencji e-mailowej do Urzędu, napisał m.in. *przyznaję, że tracę już cierpliwość do władz Gminy, (...) gdyż pierwsze moje zgłoszenie tej sprawy wykonałem ponad trzy lata temu. Wydaje się, że jest coraz gorzej. Ścieki o coraz większej intensywności wpływają do potoku Szlachcianka*. W dniu 17.05.2019 r. pan [...] m.in. zwrócił się do Burmistrza o podanie przyczyny, dlaczego Urząd nie doprowadził do zatrzymania niszczenia środowiska Potoku Szlachcianka. W udzielonej odpowiedzi z dnia 19.06.2019 r., Burmistrz podał m.in., że dotychczas przeprowadzone kontrole nie dały podstaw do *podjęcia potencjalnych działań. Woda w rzece była mętna, lecz bez oznak zanieczyszczenia i fetoru. Prawdopodobną przyczyną pojawienia się mętnej barwy jest zwiększenie się zawartości substancji organicznej oraz możliwość wystąpienia specyficznych bakterii beztlenowych, co powoduje zmianę barwy i zmętnienie. Wskazywać to może, że proceder ten nie jest ciągły, a pojawia się okresowo*. W piśmie z dnia 10.07.2019 r. Podkarpacki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska (dalej WIOŚ) przekazał Burmistrzowi, wniosek pana [...], dotyczący zatrucia potoku Szlachcianka i zobowiązał Burmistrza do powiadomienia o poczynionych ustaleniach i efektach działań. Za pismem z dnia 17.07.2019 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (dalej RDOŚ) przekazał Burmistrzowi pismo pana [...], w którym informował on, iż do potoku Szlachcianka dopływają ścieki o kolorze i zapachu fekalii i zwrócił się do Burmistrza o poinformowanie o sposobie załatwienia sprawy. Burmistrz w odpowiedziach do: pana [...], RDOŚ i WIOŚ, z dnia 30.08.2019 r. podał, że dotychczasowe kontrole nie dały podstaw do podjęcia działań, w tym do pobrania próbki wody do badań oraz poinformował, że badaniom zostanie poddana próbka z lokalizacji zanieczyszczenia.

W Urzędzie, nagromadzona jest liczna korespondencja dotycząca zanieczyszczenia potoku Szlachcianka, gdzie częstotliwość wymiany pism następuje m.in. dzień po dniu, lub co dwa dni.

Laboratorium Badawcze z siedzibą w Rzeszowie, w dniu 10.09.2019 r. pobrało próbkę jednorazową ścieków z wylotu kanalizacji do potoku Szlachcianka, a termin zakończenia badań został oznaczony datą 15.09.2019 r. W raporcie z badań w „Sprawozdaniu z badań wody i ścieków nr 19/9/12” z dnia 18.09.2019 r., wykazano m.in. wystąpienie stężeń: BZT⁴⁹, ChZT⁵⁰, zawiesiny ogólne oraz fosforu

⁴⁸ Zastępca Burmistrza podał, że Urząd nie posiada udokumentowanych, wyodrębnionych danych i informacji wymaganych do sporządzenia AKPOŚK 2017, AKPOŚK 2021 oraz do sprawozdania z realizacji KPOŚK za rok sprawozdawczy (w tym realizacji zadań na terenie aglomeracji) Przekazywanie tych danych do stanowiska, na którym sporządzane były te sprawozdania, odbywało się w formie ustnej. Weryfikację danych do sprawozdań z realizacji KPOŚK za 2018 r. i 2019 r., przeprowadzono na podstawie danych możliwych do uzyskania w trakcie kontroli (dotyczących stanów na 31 grudnia lat 2018-2019) z Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, Urzędu Stanu Cywilnego, Referatu Gospodarki Komunalnej, Referatu Inwestycji, Spółki EkoGłog i Skarbnika Gminy.

⁴⁹ Biochemiczne zapotrzebowanie na tlen.

ogólnego o wartościach znacznie przewyższających najwyższe dopuszczalne wartości substancji zanieczyszczających dla ścieków z oczyszczalni ścieków bytowych i ścieków komunalnych wprowadzanych do wód lub ziemi, określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12.07.2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych.⁵¹

W „Protokole z kontroli nr RZ.RUK.451.9.3.2020, przeprowadzonej w dniach 17,18 grudnia 2019 r. oraz 7, 9, 13, 14, 16, 22 i 27 stycznia 2020 r.” przez Wydział Kontroli Gospodarowania Wodami w RZGW w Rzeszowie, podano m.in.: *będący także przedmiotem wizji w terenie w dniu 16.12.2019 r., boczny dopływ Szlachcianki, w początkowym odcinku płynie kolektorem zamkniętym, którego wylot znajduje się w przepuście pod ul. Fabryczną, a następnie na długości około 200 m płynie jako ciek otwarty. Podczas oględzin otwartej części dopływu stwierdzono występowanie 3 kolektorów (2 kolektory betonowe oraz 1 kolektor z rury PEHD). Z jednego z kolektora betonowego wydobywała się ciecz o zapachu oraz barwie charakterystycznej dla ścieków komunalnych. W sąsiedztwie przepustu oraz kolektorów, na dnie oraz skarpach ścieku, dało się zauważyć pozostałości charakterystyczne dla nieoczyszczonych ścieków bytowych. Ponieważ znaczna część dopływu Szlachcianki płynie kolektorem zamkniętym nie można było zlokalizować źródła zanieczyszczeń.*

W nawiązaniu zgłoszeń kierowanych do Urzędu, dotyczących zanieczyszczenia potoku Szlachcianka nieczystościami ciekłymi, Zastępca Burmistrza podał, że w toku czynności wyjaśniających przeprowadzonych przez pracowników Urzędu oraz czynności kontrolnych zrealizowanych przez RZGW w Rzeszowie, ustalono, że napływ nieczystości do wód dopływu bocznego potoku Szlachcianka i samej Szlachcianki, następuje z kolektora zamkniętego na wysokości ul. Fabrycznej. Rozwiązaniem powyższego problemu będzie przystąpienie do realizacji przez Gminę zadania pn. „Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji Głogów Małopolski; rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej na terenie Głogowa Małopolskiego – etap III”. Przewiduje się, iż realizacja przedmiotowego zadania rozpocznie się w 2021 r.

(akta kontroli, str. 920-992, 1011-1029)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Art. 5 ust. 1 pkt. 2 ucpg stanowi m.in., że właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub w przypadku, gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w odrębnych przepisach. Zgodnie z art. 5 ust. 6 ucpg nadzór nad realizacją obowiązków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2, pkt 3a⁵² i pkt 3b⁵³ ucpg, sprawuje burmistrz. Natomiast art. 5 ust. 7 ucpg, zobowiązuje burmistrza do wydania decyzji nakazującej wykonanie obowiązków, o których mowa powyżej w przypadku stwierdzenia ich niewykonania.

⁵⁰ Chemiczne zapotrzebowanie na tlen.

⁵¹ Dz. U. z 2019 r., poz. 1311.

⁵² Dotyczącym gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych.

⁵³ Dotyczącym m.in. pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi.

Ustalono, że w Urzędzie nie przydzielono komórkom organizacyjnym (i stanowiskom pracy) zadań z zakresu gospodarki ściekowej, dotyczących:

a) egzekwowania od właścicieli nieruchomości niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej obowiązku podłączenia tych nieruchomości do ww. sieci.

Odnosząc się do tej kwestii, Burmistrz wyjaśnił, że:

egzekwowanie od ich właścicieli obowiązku podłączenia tych nieruchomości do ww. sieci, zostało zlecone Kierownikowi ID⁵⁴, w obowiązku określonym jako „inne czynności zlecone przez Burmistrza, Z-cę Burmistrza i Sekretarza” oraz Inspektorowi do spraw Inwestycji w ID, w obowiązku określonym jako „inne czynności zlecone przez Burmistrza, Z-cę Burmistrza i Sekretarza”,

b) kontroli gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania, w tym zawartych umów na opróżnianie.

Burmistrz wyjaśnił, że zadanie to zostało powierzone Inspektorowi do spraw gospodarki odpadami w OŚ, w obowiązku określonym jako *„analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi z uwzględnieniem sprawozdań przedsiębiorców zajmujących się odbiorem odpadów komunalnych”⁵⁵,*

c) zapewnienia opróżniania zbiorników bezodpływowych w przypadku gdy właściciel nieruchomości nie zawarł umowy na opróżnianie zbiornika, co Burmistrz wyjaśnił, że *brak komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za realizację zadania, w przedmiotowym zakresie Gmina nie przejęła realizacji zadania⁵⁶. Przy znacznym zubożeniu społeczeństwa i nadal niskiej świadomości w zakresie ochrony środowiska, trudno jest podejmować działania w zakresie zastępczego opróżniania zbiorników. Są to koszty poniesione przez gminę prawie niemożliwe do wyegzekwowania od osób, dla których świadczona byłaby usługa zastępcza, ze względu na bardzo ogólny zapis ustawy.(...) Koszt zastępczego wywozu nieczystości ciekłych stanowiłby koszt własny Gminy, co stanowiłoby znaczne obciążenie finansowe jej budżetu. Celem prawidłowej realizacji zadań z zakresu gospodarki ściekowej, organ skupił się na objęciu systemem zbiorczej kanalizacji sanitarnej, całego terenu Gminy, co przyczyni się do ograniczenia liczby zbiorników bezodpływowych.*

Wyjaśniając, dlaczego występujące w § 30 ust. 1 pkt. 2 Regulaminu Organizacyjnego zadanie dla OŚ, o treści: *„prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z wywiązywaniem się właścicieli nieruchomości z obowiązku przekazywania (...) nieczystości ciekłych zgodnie z przepisami prawa”,* nie zostało przydzielone do konkretnego stanowiska pracy, Burmistrz podał, że *Zadanie to nie zostało przydzielone do konkretnego stanowiska pracy z uwagi na ograniczone zasoby kadrowe OŚ oraz duże obciążenie bieżącymi zadaniami,*

⁵⁴ W Regulaminie Organizacyjnym, takie zadanie nie było przydzielone komórce ID.

⁵⁵ W nomenklaturze dokumentów gminnych występuje wyraźne rozróżnienie stosowanych pojęć: „ścieków (nieczystości ciekłych)” i „odpadów komunalnych”. Np. w Regulaminie Organizacyjnym w § 30 ust. 1 pkt. 2 i pkt. 5 określono m.in., że do zadań Referatu Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa należy:

- prowadzenie postępowań administracyjnych związanych z wywiązywaniem się właścicieli nieruchomości z obowiązku przekazywania *odpadów komunalnych* i *nieczystości ciekłych* zgodnie z przepisami prawa,
- nadzór nad działalnością przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odbierania *odpadów komunalnych* i *nieczystości ciekłych*.

Podobnie w „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Głogów Małopolski”, w którym w § 2 ust. 3 i ust. 8, odrębnie zostały zdefiniowane *nieczystości ciekłe* i *odpady komunalne*.

Z powyższego wynika, że powołany w niniejszym wyjaśnieniu Burmistrza, obowiązek „analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi z uwzględnieniem sprawozdań przedsiębiorców zajmujących się odbiorem odpadów komunalnych” – nie odnosi się do gospodarki ściekowej (nieczystości ciekłych).

⁵⁶ Zakres wyjaśnienia, obejmował również wskazanie przyczyny, dla której nie powierzono tego zadania pracownikom OŚ, czego Burmistrz nie uwzględnił w złożonym wyjaśnieniu.

d) nadzoru nad przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.

W tej sprawie, Burmistrz podał, że nadzór taki został przydzielony kierownikowi OŚ, w zapisie: „*Inne czynności zlecone przez Burmistrza, Z-cę Burmistrza i Sekretarza*”.

(akta kontroli, str. 106-113, 241-264, 307-356, 386-393, 424)

2. Art. 4 ust. 2 pkt 3 ucpg stanowi m.in., że regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy określa szczegółowe zasady dotyczące wymagań w zakresie częstotliwości pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości. W Regulaminie czystości 1 (obowiązującym od 01.07.2016 r. do 31.12.2020 r.), nie określono szczegółowo częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych (stwierdzono jedynie, że: „*częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych wynika z pojemności zbiornika i ilości zużytej wody*”). Odnosząc się do tej kwestii, Burmistrz podał m.in., że zapis został skonstruowany w ten sposób głównie z faktu, iż właściciele nieruchomości posiadają zbiorniki różnej pojemności. Niewskazane byłoby nakazanie opróżniania dużych zbiorników z taką samą częstotliwością, jak właścicielom posiadającym mniejsze zbiorniki.

Zastępca Burmistrza podał, że sposób ustalania ilości ścieków komunalnych w gospodarstwach domowych wyposażonych w zbiornik bezodpływowy, nie był pisemnie sformalizowany. Wedle ustalonej metodyki w Urzędzie, polegającej na zestawieniu ilości zużytej wody na nieruchomości według wskazań wodomierza z pojemnością zbiornika bezodpływowego oraz przedłożonego przez właściciela nieruchomości dokumentu potwierdzającego wywóz nieczystości ciekłych przez uprawnionego przedsiębiorcę, określano prawidłowość jego opróżniania. W praktyce polegało to na kontroli przeprowadzanej przez strażnika miejskiego, zgodnie ze wskazaną metodyką.

W Regulaminie czystości ⁵⁷ częstotliwość opróżniania zbiorników bezodpływowych unormowano następująco: „*opróżnianie zbiorników bezodpływowych odbywa się nie rzadziej niż raz w roku*”.

3. W § 13 ust. 2 Regulaminu czystości 1, postanowiono m.in., w przypadku obiektów niewyposażonych w wodomierz, dla potrzeb ustalenia wielkości zużycia wody stosuje się przepisy rozporządzenia MI.

W kontroli ustalono, w badanym okresie, w organizacji gospodarki ściekowej w Urzędzie nie było ustalonych - w trybie rozporządzenia MI - przeciętnych norm zużycia wody dla obiektów niewyposażonych w wodomierz.

Burmistrz podał, że Urząd ustalił przeciętną normę zużycia wody na jednego mieszkańca w gospodarstwie niewyposażonym w wodomierz, na poziomie 3,0 m³/na miesiąc.

Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że przeciętna norma zużycia wody na jednego mieszkańca w gospodarstwie niewyposażonym w wodomierz, na poziomie 3,0 m³/na miesiąc (która dotyczy zarówno gospodarstw, które są podłączone do kanalizacji, jak też gospodarstw wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe) ustalona została w styczniu 2021 r. Ten fakt nie został sformalizowany pisemnie do dnia dzisiejszego. Przewiduje się, iż nastąpi to w II kwartale 2021 r., a zastosowaną formą będzie aktualizacja „Regulaminu dostarczania wody i odbioru ścieków”. Wyjaśniając, dlaczego w powyższej normie nie uwzględniono kryteriów wyposażenia mieszkania w instalacje (np. zlew kuchenny, łazienka, ubicacja), o których mowa w rozporządzeniu MI, Zastępca Burmistrza podał, że norma 3,0 m³/na miesiąc dotyczy gospodarstwa domowego wyposażonego w wodociąg, ubicację, łazienkę oraz lokalne źródło ciepłej wody. Norma na poziomie 1,5 m³/na miesiąc na jednego mieszkańca, została określona w przypadku gospodarstw wyposażonych

⁵⁷ Tak samo w Regulaminie czystości 3.

w wodociąg oraz ubikację, bez łazienki. Norma ta, nie została dotychczas pisemnie sformalizowana, ale weszła do stosowania od stycznia 2021 r.

(akta kontroli, str. 357-392, 425-442)

4. Przepisy art. 8 ust. 2 – 4 ustawy o zmianie uzzw, określały m.in., że w terminie 2 miesięcy od dnia przedstawienia przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne projektu regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków, rada po dokonaniu jego analizy przekazuje do zaopiniowania organowi regulacyjnemu⁵⁸. W terminie 3 miesięcy od dnia przekazania organowi regulacyjnemu projektu regulaminu do zaopiniowania, organ regulacyjny przedstawia opinię. W przypadku niewydania opinii w terminie, stosuje się odpowiednio art. 36 – 38 ustawy z dnia 14.06.1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*⁵⁹ (dalej Kpa).

Ustalono, że w Gminie nie uchwalono regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków w Gminie, po dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej uzzw.

Po przekazaniu projektu regulaminu (za pismem z dnia 26.07.2018 r.) Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Rzeszowie (dalej Dyrektor RZGW) do zaopiniowania, organ w postanowieniu z dnia 23.10.2018 r. przedstawił opinię, w której wskazał przepisy zawarte w projekcie regulaminu jako niezgodne z uzzw. Postanowienie Dyrektora RZGW zawierało pouczenie o możliwości złożenia zażalenia do Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (dalej Prezes PGWWP) za pośrednictwem Dyrektora RZGW. Burmistrz za pismem z dnia 30.10.2018 r. złożył zażalenie do Prezesa PGWWP, w którym podniósł, że wszystkie kwestionowane paragrafy regulaminu, nie są niezgodne z przepisami uzzw, na co Dyrektor RZGW w odpowiedzi z dnia 13.11.2018 r. podtrzymał swoje stanowisko. Prezes PGWWP wezwał Burmistrza (na podstawie art. 64 § 2 Kpa) do usunięcia braków formalnych poprzez złożenie uchwały Rady wyrażającej deklarację w przedmiocie wniesienia zażalenia na odpowiednie postanowienie⁶⁰, w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Stosowanie do powyższego Prezes PGWWP zastrzegł, że w przypadku nieusunięcia wyżej wymienionego braku w wyznaczonym terminie, pismo zostanie pozostawione bez rozpoznania. W piśmie z dnia 29.11.2018 r., Burmistrz podważył zasadność wezwania do uzupełnienia braku formalnego oraz zaznaczył, że przyjęty sposób reprezentacji w niniejszej sprawie jest potwierdzony w orzecznictwie i pozostawienie bez rozpoznania wniesionego zażalenia stanowiłoby podlegającą zaskarżeniu bezczynność organu.

Prezes PGWWP:

- działając na podstawie art. 36 § 1 Kpa w zawiadomieniu z dnia 19.12.2018 r. (to data wpływu do Urzędu) wyznaczył nowy termin załatwienia sprawy do 15.01.2019 r.,

- w zawiadomieniu z dnia 08.01.2019 r., zawiadomił Burmistrza, że w związku z nieusunięciem braków formalnych w zażaleniu z 30.10.2018 r. na postanowienie Dyrektora RZGW z dnia 23.10.2018 r. w sprawie negatywnego zaopiniowania projektu regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy, pozostawia zażalenie bez rozpoznania, ponieważ nie czyni ono zadość wymaganiom prawa, a wskazanych braków nie usunięto w wyznaczonym terminie.

⁵⁸ O którym mowa w art. 27a ust. 1 uzzw, tj. dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

⁵⁹ Dz.U. z 2020 r., poz. 256.

⁶⁰ Prezes PGWWP, podał m.in., że stroną w postępowaniu w przedmiocie zaopiniowania projektu regulaminu jest organ uchwalodawczy gminy – rada, a nie Burmistrz, co *bezsprzecznie wynika z art. 19 uzzw. (...) wójt gminy nie ma prawa do działania w imieniu organu stanowiącego.*

W dniu 29.01.2019 r., Burmistrz zaadresował do Prezesa PGWWP „ponaglenie” (w trybie art. 37 § 1 pkt. 1 i § 3 pkt. 2 Kpa) w związku z nierozpoznaniem w wyznaczonym terminie zażalenia, na które Prezes PGWWP odpowiedział „Powiadomieniem w sprawie sposobu rozpatrzenia ponaglenia złożonego do organu prowadzącego postępowanie” z dnia 12.02.2019 r., w którym podniósł m.in., że z uwagi na absencję skarżącego, na mocy zawiadomienia z 08.01.2019 r., organ zażaleniowy ostatecznie postanowił o pozostawieniu podania bez rozpoznania. Stwierdzono, że ponaglenie Burmistrza z dnia 29.01.2019 r., było ostatnią dokonaną czynnością w procedurze, której celem jest uchwalenie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków w Gminie. Zastępca Burmistrza, odnosząc się do powyższych ustaleń, podał m.in., że w ocenie gminnego radcy prawnego sprawa kwalifikuje się do złożenia skargi na bezczynność organu. Z uwagi na wnioskowane przez Spółkę EkoGłóg zmiany do procedowanej wersji tego regulaminu, Urząd odstąpił od złożenia skargi, do czasu przedstawienia przez Spółkę EkoGłóg informacji niezbędnych do opracowania nowego projektu tegoż regulaminu. Do chwili obecnej takie informacje nie zostały przedłożone. Jeżeli w terminie do końca kwietnia br. Projekt nowego regulaminu nie zostanie opracowany, Urząd ponownie rozważy złożenie skargi na bezczynność PGW Wody Polskie.

(akta kontroli, str. 452-472, 498-574)

OCENA CZĄSTKOWA Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Urzędu w zakresie planowania, monitorowania, koordynowania i nadzorowania realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej.

W kontroli stwierdzono, że Urząd nie działał rzetelnie w zakresie spraw związanych z gospodarką ściekową. W szczególności, zadania z zakresu gospodarki ściekowej nie zostały przydzielone do właściwych komórek organizacyjnych i stanowisk pracy w Urzędzie warunkujących bieżącą realizację wszystkich zadań, monitorowanie ich przebiegu i wyników oraz pełnienie nadzoru.

Kontrola wykazała, że w stosowanym w Gminie Regulaminie utrzymania czystości i porządku, wymagania, co do częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych zostały określone na zbyt niskim poziomie. Przyjęty w tej sprawie zapis, że *opróżnianie zbiorników bezodpływowych odbywa się nie rzadziej niż raz w roku*, w ocenie NIK jest niewystarczający, gdyż nie uwzględnia on możliwości przepelnienia tych zbiorników prowadzącego do zanieczyszczenia środowiska.

NIK stwierdziła, że w badanym okresie w organizacji gospodarki ściekowej w Urzędzie, nie było ustalonych - w trybie rozporządzenia MI - przeciętnych norm zużycia wody dla obiektów niewyposażonych w wodomierz. Gmina od dwóch lat nie prowadzi działań (podjętych w 2018 r.) na rzecz uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W Urzędzie nie było dokumentacji potwierdzającej zgodność danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK, ze stanem rzeczywistym.

OBSZAR

2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze gminy

Opis stanu faktycznego

2.1. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze gminy

Liczba mieszkańców Gminy wynosiła na koniec roku:

2018 – 19.931 i 2019 – 19.454⁶¹ (według danych Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu) oraz 19.956 według sprawozdań z realizacji KPOŚK za lata 2018-2019. Burmistrz wyjaśnił, że rozbieżności w liczbie rzeczywistych mieszkańców aglomeracji ujętych w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK, a liczbą mieszkańców zameldowanych na terenie Gminy, wynika z uwzględnienia w sprawozdaniu faktycznej liczby mieszkańców określonej na podstawie systemu gospodarki odpadami komunalnymi prowadzonego w Urzędzie.

Burmistrz wyjaśnił, że ujęte w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK w 2018 r., dane dotyczące przydomowych oczyszczalni ścieków, liczby zbiorników bezodpływowych oraz wyliczenia dotyczące liczby mieszkańców korzystających z przedmiotowych urządzeń, zostały powielone w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2019 r., z uwagi na brak aktualizacji w 2019 r. rejestru zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, prowadzonych przez Urząd.

W latach 2018 – 2019, liczba mieszkańców⁶²:

- korzystających z sieci, wynosiła 16.716 (co stanowiło 83,8 % ogółu mieszkańców),
- zbierających i oczyszczających ścieki w przydomowych oczyszczalniach ścieków, wynosiła 65 (co stanowiło 0,3% ogółu mieszkańców),
- zbierających nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach, wynosiła 3.150 i 2.673 (co stanowiło 15,9% ogółu mieszkańców).

Ilość ścieków odebranych z obszaru Gminy, wynosiła w roku:

2018 – 940 tys. m³ (w tym 0,3 tys. m³ zebranych poza terenem aglomeracji⁶³),

2019 – 1.059 tys. m³ (w tym 0,3 tys. m³ zebranych poza terenem aglomeracji).

W roku 2020 (III kw.) ilość ścieków odebranych z terenu Gminy wyniosła 774,5 tys. m³ (w tym 0,4 tys. m³ zebranych poza terenem aglomeracji⁶⁴).

Burmistrz podał, że Urząd nie jest w stanie prawidłowo określić ilości ścieków wytwarzanych poza aglomeracjami, znajdującymi się na terenie Gminy, ponieważ:

- teren poza aglomeracją Głogów Małopolski jest w przeważającej części skanalizowany, w związku z czym ścieki trafiają do oczyszczalni ścieków, a
- na terenie położonym poza aglomeracją Przewrotne, nie była prowadzona ewidencja nieruchomości (w tym zbiorników bezodpływowych).

W Gminie, prowadzona ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków nie była aktualizowana. W wyniku analizy odcinka drogi o długości około 0,55 km w miejscowości Hucisko, stwierdzono, że na występujące na badanym odcinku 13 nieruchomości (według ewidencji nieruchomości i ewidencji podatkowej):

- w przypadku 3 nieruchomości, nie było zameldowanych⁶⁵ w nich osób, w tym w 1 przypadku – budynek zburzony, nieruchomość nie występowała w rejestrze zbiorników bezodpływowych,
- w pozostałych 10 nieruchomościach zamieszkałych/zameldowanych było łącznie 40 osób, w tym jedna nieruchomość nie była ujęta w rejestrze zbiorników bezodpływowych⁶⁶).

⁶¹ Zmniejszenie nastąpiło m.in. z powodu odłączenia Miłocina, którego mieszkańcy w 2019 r. już nie byli wliczani do mieszkańców Gminy (w zakresie zadań Wydziału Spraw Obywatelskich), a jednocześnie Miłocin był podłączony do zlewni Głogów Małopolski.

⁶² Należy zauważyć, że wykazane w sprawozdaniach liczby mieszkańców w kategoriach: korzystających z sieci i zbierających nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych, wobec braku aktualizacji rejestru zbiorników bezodpływowych – nie są wiarygodne.

⁶³ Dane ze Spółki Ekoglog.

⁶⁴ Dane ze Spółki Ekoglog.

⁶⁵ Na podstawie danych uzyskanych z aplikacji ewidencji ludności – brak osób zameldowanych.

Burmistrz podał, że ewidencja zbiorników bezodpływowych obejmuje 100% terenu aglomeracji Głogów Małopolski i Przewrotne, a na terenach poza aglomeracjami nie była prowadzona pełna ewidencja. Ewidencja jest na bieżąco aktualizowana poprzez wizje terenowe, przeprowadzane przez Straż Miejską.

W ewidencji, było zarejestrowanych w aglomeracji:

- Głogów Małopolski - 50 zbiorników bezodpływowych i 26 przydomowych oczyszczalni ścieków,
- Przewrotne - 500 zbiorników bezodpływowych.

Ewidencja zbiorników bezodpływowych posiadała następujące dane: liczbę porządkową, miejscowość nr domu, pojemność zbiornika (m³). Ewidencja ta nie posiadała m.in. danych dotyczących: wyposażenia w wodomierz, objętości powstających nieczystości ciekłych na jednostkę czasu, albo danych umożliwiających określenie tej objętości, wymaganej częstotliwości opróżniania zbiornika (np. w ciągu 1 kwartału).

W zakresie przydomowych oczyszczalni ścieków, ewidencja zawierała następujące dane: miejscowość i nr ewidencyjny działki. Ewidencja ta nie zawierała danych⁶⁷ ze zgłoszenia rozpoczęcia eksploatacji oczyszczalni do Urzędu, dotyczących: adresu nieruchomości, wielkości oczyszczalni (ilości ścieków na dobę), informacji o zgodności stopnia ograniczania wielkości emisji z obowiązującymi przepisami.

Burmistrz wyjaśniając w jaki sposób określano w Urzędzie parametry dla możliwości kontrolowania prawidłowości w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych (w okoliczności braku odpowiednich w danych w ewidencji umożliwiających wskazanie wymaganych częstotliwości ich opróżniania), podał m.in., że *daną wyjściową były ilości zużytej wody na nieruchomości pozyskane ze Spółki EkoGłog oraz dane z ewidencji zbiorników bezodpływowych prowadzone przez tutejszy Urząd, które dawały możliwość oceny normatywnej częstotliwości opróżniania zbiornika bezodpływowego. W przypadku braku wodomierza gospodarstwa były obciążane ryczałtowo według zużycia 1m³ wody/ na miesiąc.*

(akta kontroli, str. 452-472, 568-574, 589-641)

W otrzymanym od Wydziału Budownictwa i Architektury Starostwa Powiatowego w Rzeszowie wykazie zgłoszeń budowy bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Głogów Małopolski, z lat 2016 – 2019, figuruje łącznie 57 zbiorników bezodpływowych oraz 15 przydomowych oczyszczalni ścieków, w tym 11 zbiorników bezodpływowych i 11 przydomowych oczyszczalni ścieków, na podstawie zgłoszenia dokonanego w trybie art. 29 ust. 1 pkt. 5-6 ustawy *Prawo budowlane*. Na podstawie informacji uzyskanej od Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Rzeszowie ustalono, że zakończone zostały budowy jednego zbiornika bezodpływowego i dwóch przydomowych oczyszczalni ścieków⁶⁸. Dodatkowo ustalono, że na jednej nieruchomości nie wykonano przydomowej oczyszczalni ścieków, ponieważ zrealizowano przyłącz do sieci kanalizacyjnej oraz na jednej nieruchomości zamiast przydomowej oczyszczalni ścieków wykonano zbiornik na ścieki (zgodnie z decyzją o pozwoleniu na budowę). Informacja nie zawierała terminów zakończenia tych budowli.

(akta kontroli, str. 642-648)

⁶⁶ Brak zapisu o istniejącym zbiorniku bezodpływowym w rejestrze spowodowany jest tym, że w budynku nie przebywają żadne osoby. Jak podał Burmistrz, *kontrola nieruchomości wykazała, iż jest to opuszczony budynek w bardzo złym stanie technicznym.*

⁶⁷ Określonych w art. 152 ust. 1 i ust. 2 pkt. 2, pkt. 5 i pkt. 7 ustawy z dnia 27.04.2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (dalej {POŚ}).

⁶⁸ Powyższe dane uzyskano w związku z zawiadomieniem przez właścicieli nieruchomości, o zakończeniu budowy budynków mieszkalnych wraz z urządzeniami budowlanymi.

W sprawozdaniach SG-01, za lata 2018-2019, liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, były takie same i wynosiły:

- zbiorniki bezodpływowe: 638 (więcej o 138 w stosunku do ewidencji zbiorników bezodpływowych),

- przydomowe oczyszczalnie ścieków: 27 (więcej o jedną w stosunku do ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków).

Występujące różnice ilościowe Burmistrz wyjaśnił brakiem aktualizacji – w kontrolowanym okresie - prowadzonych w Urzędzie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli, str. 599-604, 625-641)

Ustalono, że:

- Gmina nie dysponowała wiedzą ilu właścicieli nieruchomości, które były wyposażone w zbiornik bezodpływowy, posiadało umowy na ich opróżnianie, a ilu nie zawarło takich umów,

- Burmistrz nie organizował opróżniania zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli, str. 649-651)

Burmistrz nie prowadził ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Na podstawie przedłożonych decyzji Burmistrza zezwalających przedsiębiorcom na prowadzenie tego rodzaju działalności na terenie Gminy, stwierdzono, że w poszczególnych latach okresu objętego kontrolą, w Gminie było sześć podmiotów, formalnie prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, w tym aktywnych było: w roku 2018 – 5, w roku 2019 – 6 oraz w roku 2020 – 6.

Z przedłożonych do kontroli ogółem 54 sprawozdań przedsiębiorców⁶⁹, poddano analizie 22 sprawozdania, w wyniku czego stwierdzono, że zawierały one wymagane informacje i wykazy⁷⁰ oraz zostały przekazane z zachowaniem terminu⁷¹. Nie wystąpił przypadek przekazania nierzetelnego sprawozdania. Zastępca Burmistrza podał, że w Urzędzie była prowadzona *kontrola prawidłowości i terminowości sprawozdań przedkładanych przez przedsiębiorców*.

Według sprawozdań przedsiębiorców łączna ilość odebranych i przekazanych ścieków bytowych w badanych latach wynosiła:

- w roku 2018: 5,7 tys. m³, z czego 3,0 tys. m³ zostało wywiezionych do zlewni w Rzeszowie i w Jarosławiu,

- w roku 2019: 3,4 tys. m³, z czego 1,2 tys. m³, zostało wywiezionych do zlewni w Rzeszowie i w Jarosławiu,

- w roku 2020 (III kwartały): 3,9 tys. m³, z czego 1,3 tys. m³, to przekazanie do zlewni w Rzeszowie i w Jarosławiu.

Kwartalna liczba właścicieli nieruchomości, od których zostały zebrane ścieki, wahała się następująco: w roku 2018: od 60 do 101, w roku 2019: od 53 do 96 i w roku 2020 (III kwartały): od 38 do 95.

NIK zwraca uwagę, że z porównania ilości ścieków odebranych taborem asenizacyjnym i przekazanych do oczyszczenia w stosunku do podanej wyżej liczby mieszkańców Gminy, zbierających nieczystości ciekłe w zbiornikach bezodpływowych i szacowanej ilości ścieków w ilości 72,3 tys. m³ w 2018 r. i 61,4

⁶⁹ Tj. wszystkich sprawozdań, jakie zostały złożone do Urzędu w badanym okresie.

⁷⁰ O których mowa w art. 9o ust. 3 ucpg.

⁷¹ Określonego w art. 9o ust. 2 ucpg.

tys. m³ w 2019 r.⁷² wynika, że tylko poniżej 10% powstających nieczystości ciekłych było odbieranych do oczyszczenia, co wskazuje na wysokie prawdopodobieństwo niekontrolowanego opróżniania zbiorników i ryzyko zanieczyszczenia wód lub powierzchni ziemi.

Burmistrz miał dostęp do danych ze Spółki EkoGłog (ze stacji zlewnej), według których ilość przekazanych do oczyszczenia ścieków taborem asenizacyjnym wynosiła:

- w roku 2018: 1,8 tys. m³ (a według sprawozdań przedsiębiorców: 5,7 tys. m³, co stanowi różnicę +3,9 tys. m³),

- w roku 2019: 2,6 tys. m³ (a według sprawozdań przedsiębiorców: 3,4 tys. m³, co stanowi różnicę +0,8 tys. m³), oraz

- w roku 2020 (trzy kwartały): 1,9 tys. m³ (a według sprawozdań przedsiębiorców: 3,9 tys. m³, co stanowi różnicę +2,0 tys. m³).

Na ilościową różnicę przyjętych ścieków do oczyszczalni Zabajka, w stosunku do większej ilości ścieków według sprawozdań przedsiębiorców, miał wpływ fakt, że ścieki zbierane na obszarze Gminy, były także dostarczane (eksportowane) do zlewni gminy Jarosław i gminy Rzeszów.

(akta kontroli, str. 112, 606, 649-840)

2.2. Zwiększanie liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej

Burmistrz nie posiadał wiedzy w zakresie:

- liczby nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacyjnej (oddanej do użytkowania do końca 2017 r.) oraz ilu dotyczyło to mieszkańców aglomeracji,

- liczby nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do nowo wybudowanej i oddanej do użytkowania sieci kanalizacyjnej, w okresie po 01.01.2018 r. oraz ilu dotyczyło to mieszkańców aglomeracji.

(akta kontroli, str. 841-857)

Informacje o inwestycjach w infrastrukturę kanalizacyjną w Gminie, były publikowane w lokalnej prasie⁷³. Burmistrz podał, że na etapie projektu budowlanego, na zebraniach wiejskich, mieszkańcy miejscowości byli informowani o planowanej inwestycji, jej zasięgu, przyczynach konieczności budowy i efekcie ekologicznym. Zarówno projektanci, jak i przedstawiciele Gminy, zachęcali do podłączenia do kanalizacji oraz negocjowali z właścicielami nieruchomości sprawy umieszczenia i przebiegu na tych nieruchomościach sieci kanalizacyjnej, w celu podłączenia do niej budynków. Sukcesywnie na zebraniach wiejskich, właściciele niepodłączonych nieruchomości, pouczani byli o ciężącym na nich obowiązku odprowadzania ścieków do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz informowani o możliwościach w tym zakresie⁷⁴.

W roku 2020 do nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej, zawarto umowy na wykonanie przyłącza do nieruchomości, w miejscowości: Hucisko – 88 umów i Pogwizdów Stary – 109 umów.

⁷² Oszacowano na podstawie średniego rocznego zużycia wody na cele bytowe na jednego mieszkańca według GUS 2019 r. – 32,8 m³, pomniejszonego o 30% udział na tzw. bezpowrotne zużycie wody jak dla obszarów wiejskich.

⁷³ W tytule „Ziemia Głogowska”, w wydaniach nr 1/2020, 2/2020, 5/2020.

⁷⁴ Do wyjaśnienia, Burmistrz:

- załączył wyciągi z treści lokalnej prasy, tj. z tytułu „Ziemia Głogowska”, które zawierały ogólne informacje o realizowanych zadaniach inwestycyjnych w zakresie budowy sieci kanalizacyjnej. W załączonych fragmentach tych publikacji prasowych, nie było wzmianki o przyszłym obowiązku właścicieli co do przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej,

- nie załączył dokumentów (np. protokołów) z zebrań wiejskich.

Burmistrz podał, że Gmina opracowuje projekt budowlany sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami do istniejących budynków mieszkalnych. Mieszkańcy tych budynków, podpisują z Gminą umowę na wykonanie przyłącza, w której jest ustalony ryczałtowy koszt wykonania przyłącza na kwotę 1.500 zł. Pozostałe koszty budowy przyłącza, w tym robocizny, materiałów oraz projektu i inwentaryzacji geodezyjnej, Gmina ponosi ze środków własnych. Natomiast, właściciele nowo wybudowanych budynków, przyłącza wykonują we własnym zakresie.

Burmistrz podał, że Gmina budując sieć kanalizacji sanitarnej, nie mogła występować o dotacje na dofinansowanie zadań związanych z przyłączaniem budynków do tej sieci, ponieważ dofinansowanie z funduszy unijnych wykluczało taką możliwość (to wydatki niekwalifikowane).

Burmistrz nie dokonywał ustaleń, którzy właściciele nieruchomości nie przyłączyli się do sieci kanalizacyjnej po sześciu miesiącach od oddania tej sieci do użytkowania i nie wszczywał postępowań administracyjnych, zmierzających do wydania decyzji nakazującej właścicielowi nieruchomości wykonanie tego obowiązku.

(akta kontroli, str. 858-875, 917-919)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 3 ust. 3 ucp gminy prowadzą w formie umożliwiającej przekazywanie informacji w postaci elektronicznej, ewidencję zbiorników bezodpływowych, w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania.

Prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych, nie była zupełna, bowiem nie obejmowała obszarów leżących poza aglomeracjami Głogów Małopolski i Przewrotne.

Burmistrz wyjaśnił, że na terenach poza aglomeracjami nie była prowadzona ewidencja zbiorników bezodpływowych, stąd obejmowała ona około 90% nieruchomości na terenie Gminy. Przyczyną tego stanu rzeczy był brak aktualizacji rejestrów zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w badanym okresie, prowadzonych przez Urząd. Aktualizacja tych rejestrów miała miejsce w 2020 r., co znalazło odzwierciedlenie w sprawozdaniu z realizacji KPOŚK za 2020 r.

Ewidencja zbiorników bezodpływowych, nie zawierała danych w zakresie umożliwiających realizację jej celu, tj. kontroli częstotliwości ich opróżniania.

Burmistrz odnosząc się do powyższego, podał m.in., że ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków zawiera dane dotyczące lokalizacji nieruchomości oraz pojemności zbiornika. Organ nie uwzględnił w rejestrze pozostałych danych, uznając, że nie są one niezbędne do podjęcia czynności kontrolnych w zakresie prawidłowości pozbywania się z nich ścieków. Są to dane fakultatywne, których Urząd nie uwzględnił, aczkolwiek w celu udoskonalenia systemu odprowadzania ścieków, rejestr zostanie uzupełniony o przedmiotowe dane w najbliższym czasie.

(akta kontroli, str. 452-472, 568-574, 589-641)

2. Art. 5 ust. 6 ucp g (w związku z art. 5 ust. 1 pkt. 3a i pkt. 3b ucp g) stanowi, że nadzór nad realizacją obowiązków właścicieli nieruchomości w zakresie gromadzenia nieczystości ciekłych w zbiornikach bezodpływowych oraz pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami, sprawuje burmistrz.

W kontroli ustalono, że Gmina nie posiadała informacji (danych) czy właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, posiadali umowy na ich opróżnianie. Brak owych danych uniemożliwił Gminie prawidłowe wykonywanie obowiązku, polegającego na zorganizowaniu opróżniania zbiorników bezodpływowych, w przypadku gdy właściciel nieruchomości nie zawarł umowy na pozbywanie się nieczystości ciekłych. Odnosząc się do powyższych ustaleń, Burmistrz podał: *Urząd nie prowadził ewidencji nieruchomości, których właściciele mieli zawarte umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, a co się z tym wiąże również ewidencji, którzy właściciele nie mieli zawartych takich umów*⁷⁵.

3. Zgodnie z art. 6 ust. 6 ucpg, gmina jest obowiązana zorganizować odbieranie odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych w przypadku właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umów korzystania z usług wykonywanych przez gminną jednostkę organizacyjną lub przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Ustalono, że Burmistrz nie organizował opróżniania zbiorników bezodpływowych.

Burmistrz podał, że nie organizował opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz wyjaśnił, iż przy znacznym zubożeniu społeczeństwa i nadal niskiej świadomości w zakresie ochrony środowiska, trudno jest podejmować działania w zakresie zastępczego opróżniania zbiorników. Są to koszty poniesione przez gminę, prawie niemożliwe do wyegzekwowania od osób, dla których świadczona byłaby usługa zastępcza, ze względu na bardzo ogólny zapis ustawowy. Również zadłużenie Gminy spowodowane kredytami z lat ubiegłych, nie pozwala na wygospodarowanie środków na odbiór nieczystości ciekłych zgodnie z art. 6 ust. 6 ucpg.

4. Zgodnie z art. 7 ust. 6b ucpg, burmistrz prowadzi w formie elektronicznej ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

Ustalono, że Burmistrz nie prowadził ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Burmistrz podał, że *prowadzi ewidencję udzielonych*⁷⁶ *pozwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych, lecz do tak zredagowanego wyjaśnienia nie załączył rzeczonyj ewidencji, tylko wydane przez siebie decyzje zezwalające przedsiębiorcom na prowadzenie tego rodzaju działalności na terenie Gminy.*

(akta kontroli, str. 649-672)

5. Art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg stanowi m.in., że właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, natomiast tenże art. w ust. 6 regulował, że nadzór nad realizacją powyższego obowiązku sprawuje burmistrz.

W kontroli ustalono, że Burmistrz nie ustalał, którzy właściciele mają do spełnienia obowiązek przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, co skutkowało faktycznym brakiem nadzoru nad realizacją tego obowiązku.

Burmistrz odnosząc się do powyższego stanu, stwierdził m.in. *w Urzędzie nie było prowadzonego wykazu nieruchomości, których właściciele byli zobowiązani do podłączenia ich do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz nie prowadzono*

⁷⁵ Burmistrz nie podał przyczyny braku w Gminie tych informacji (danych).

⁷⁶ Zakres wyjaśnienia obejmował również „cofnięte zezwolenia”, do których Burmistrz się nie odniósł.

ewidencji mieszkańców zamieszkałych wyżej wymienione nieruchomości (...) Gmina nie prowadziła również zestawienia nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacyjnej i czasu w jakim te przyłącza zostały wykonane oraz ilu to dotyczy mieszkańców, a co za tym idzie, nie ma możliwości w sposób dowodny podania danych w takim zakresie.

Art 5 ust. 7 ucpg stanowi, że w przypadku stwierdzenia niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt. 2, burmistrz wydaje decyzję nakazującą wykonanie obowiązku.

Burmistrz nie dokonywał ustaleń, którzy właściciele nieruchomości nie przyłączyli się do sieci kanalizacyjnej po sześciu miesiącach od oddania tej sieci do użytkowania i nie wszczynał postępowań administracyjnych, zmierzających do wydania decyzji nakazującej właścicielowi nieruchomości wykonanie tego obowiązku. W wyjaśnieniu Burmistrz podał m.in., że *nie prowadził ewidencji właścicieli nieruchomości w zakresie podłączenia się do sieci kanalizacji sanitarnej po sześciu miesiącach od daty oddania tej sieci do użytkowania, a co za tym idzie, nie wszczynał postępowań administracyjnych, zmierzających do wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości wykonanie obowiązku*⁷⁷.

(akta kontroli, str. 858-875, 917-919)

6. Zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20.07.2017 r. *Prawo wodne*⁷⁸, gminy przedkładają Wodom Polskim corocznie sprawozdania z realizacji KPOŚK za rok ubiegły, zawierające m.in. informacje o stanie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej.

W kontroli ustalono, że w Urzędzie przepisywano dane (w zakresie liczby mieszkańców Gminy korzystających z sieci i liczby mieszkańców zbierających nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach) z roku poprzedniego, do stanów roku następnego.

Burmistrz wyjaśnił, że przyczyną takiego stanu rzeczy był brak aktualizacji rejestru zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, prowadzonych przez Urząd.

(akta kontroli, str. 625-628)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania Urzędu w zakresie sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze Gminy.

W kontroli ustalono, że prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków nie była aktualizowana, skutkiem czego dane przekazywane corocznie w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK zawierały nierzetelne dane.

Dane zawarte w ewidencji były niekompletne. Skutkiem tego Gmina nie miała informacji przydatnych do prowadzenia kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych. Gmina nie posiadała również informacji, czy właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe posiadali umowy na ich opróżnianie, co miało wpływ na brak możliwości organizowania zastępczego opróżniania tych zbiorników.

⁷⁷ Burmistrz nie podał przyczyny, dla której nie identyfikował właścicieli nieruchomości, którzy nie wykonali obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 ucpg oraz dlaczego nie wszczynał postępowań administracyjnych w trybie ust. 7 tejże ustawy.

⁷⁸ Dz.U. z 2020 r., poz. 310.

Burmistrz nie sprawował nadzoru nad zapewnieniem identyfikacji tych właścicieli nieruchomości, którzy powinni przyłączyć nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, w efekcie czego nie wykonywał ciężącego na nim obowiązku, wydawania decyzji nakazujących wykonanie tego obowiązku przez właścicieli nieruchomości.

Kontrola wykazała organizacyjne nieprzygotowanie Gminy do prowadzenia spraw poza granicami aglomeracji, wskutek bieżącego nieaktualizowania ich granic.

OBSZAR

3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

3.1. Zapewnienie środków na finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.

Opis stanu faktycznego

W celu zapewnienia środków finansowych na zaplanowane zadania w zakresie gospodarki ściekowej, środki były przewidziane w uchwałach⁷⁹ budżetowych na dany rok, w rozdziale 01010 – Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi, w paragrafach 6057 i 6059 - „Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych”, w następujących kwotach:

- w roku 2018: 347.105,70 zł – porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin ROF – gmina Głogów Małopolski oraz 382.894,30 zł – wydatki inwestycyjne,
- w roku 2019: łącznie 2.882.751 zł - porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin ROF – gmina Głogów Małopolski,
- w roku 2020: łącznie 2.734.382 zł – porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin ROF etap I oraz łącznie 15.483.677,35 zł - porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin ROF etap II.

Gmina zawarła w dniu 25.04.2017 r. Umowę partnerską na rzecz realizacji projektu pn. „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gmin ROF” nr SROF/9/2017, w ramach Osi priorytetowej IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego; Priorytet Inwestycyjny 6B; Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa; Poddziałanie 4.3.3. Gospodarka ściekowa – Zintegrowane Systemy Terytorialne, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPO WP) na lata 2014 – 2020 w formule Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) w ramach trybu pozakonkursowego, pomiędzy Stowarzyszeniem Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego z siedzibą w Rzeszowie (Liderem Projektu), a Gminą Chmielnik (Partnerem 1) i Gminą (Partnerem). Gmina otrzymała dofinansowanie na:

- budowę oczyszczalni ścieków (etap I) kwotę 3.035.200,30 zł, oraz
- na budowę sieci (etap II), kwotę 7.328.063,05 zł.

Burmistrz podał, że:

- wydatki związane z gospodarką ściekową nie były finansowane z tytułu opłat i kar o których mowa w art. 403 ust. 2 Poś. *Dochody uzyskane na podstawie cytowanego przepisu, zostały wydatkowane na inne działania wskazane w Poś,*

- w zakresie budowy oczyszczalni ścieków w Przewrotnem, po przeprowadzeniu postępowania przetargowego, najniższa oferta przekraczała kwotę zapisaną w Wieloletnim Planie Finansowym (WPF), co wiązało się ze zmianą zapisów w WPF i zwiększeniem wkładu własnego. Jednakże w związku, że dofinansowanie otrzymane przez Gminę odbywało się w ramach instrumentu ZIT, możliwe było podniesienie dofinansowania do wartości 85%.

⁷⁹ Uchwały Rady nr: LIII/498/2017 z 28.12.2017 r., V/65/2019 z 30.01.2019 r., XIX/252/2019 z 30.12.2019 r.

Gmina otrzymała zwiększone dofinansowanie na podstawie aneksu nr 3⁸⁰ z dnia 20.05.2019 r., do umowy o dofinansowanie, co pozwoliło na realizację planowanych przedsięwzięć w zakładanych terminach.

(akta kontroli, str. 876-912)

3.2. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

W kontrolowanym okresie Gmina wydatkowała następujące środki na przedsięwzięcia związane z realizacją zadań w zakresie gospodarki ściekowej:

a) aglomeracja Głogów Małopolski:

- w roku 2018: 642 tys. na budowę sieci kanalizacji sanitarnej, w tym: 392,0 tys. (środki własne), 250 tys. (środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie - pożyczka),

- w roku 2019: 15 tys. na budowę sieci kanalizacji sanitarnej (środki własne),

- w roku 2020: 86 tys. zł. na budowę sieci kanalizacji sanitarnej (środki własne),

b) aglomeracja Przewrotne:

- w roku 2018: 399,6 tys. zł na budowę oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym: 1.240,0 tys. zł. (środki własne) i 275,6 tys. zł. (środki UE),

- w roku 2019: 3.276,8 tys. zł. na oczyszczalnie ścieków komunalnych, w tym: 3.022,5 tys. (środki własne) i 254,3 tys. zł (środki UE),

- w roku 2020: 11.773,8 tys. zł (2.495,5 tys. zł budowa oczyszczalni ścieków komunalnych i 9.278,3 tys. zł budowa sieci kanalizacji sanitarnej), w tym: 5.536 tys. zł (środki własne) i 6.237,8 tys. zł (środki UE).

Wykazane kwoty wydatków zawierały się w wielkościach kwot zaksięgowanych w rozdziale 01010 – Infrastruktura wodociągowa i sanitacyjna wsi.

Ustalono, że zadanie:

- „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF” w Aglomeracji Przewrotne zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem,

- „Porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gmin ROF – etap II” w Aglomeracji Przewrotne, realizacja opóźniona o 32 dni. Przyczyna opóźnienia wynika z panującej pandemii Covid-19 i związanymi z tym opóźnieniami wykonawcy,

- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Głogów Małopolski – etap II (rozdzielenie kanalizacji ogólnospławnej na sanitarną i deszczową)” w związku z brakiem otrzymania dofinansowania, nie przeszedł do fazy realizacji ze względu na brak środków finansowych,

- „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Głogów Małopolski – etap II (uruchomienie drugiego ciągu MBR na rozbudowanej oczyszczalni)”, w związku z wyczerpaniem alokacji w ramach Programu operacyjnego POIS nie przystąpiono do realizacji.

(akta kontroli, str. 882, 886, 913-915, 1030-1050)

⁸⁰ W aneksie nr RPPK.04.03.03.-18-0002/17-02 określono, że całkowita wartość Projektu wynosi 9.962.126,38 zł, całkowite wydatki kwalifikowalne Projektu wynoszą 7.864.605,72 zł, dofinansowanie ze środków Funduszu: 6.682.383,09 zł, a wkład własny wynosi 1.182.222,63 zł

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Urzędu w zakresie finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.

W kontroli ustalono, że Urząd zabezpieczał środki finansowe na realizację zadań z zakresu gospodarki ściekowej oraz zapewniał finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Przydzielenie komórkom organizacyjnym/stanowiskom w Urzędzie zadań z zakresu gospodarki ściekowej.
2. Ustalenie przeciętnych norm zużycia wody, dla obiektów niewyposażonych w wodomierz.
3. Podjęcie skutecznych działań mających na celu uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków w Gminie.
4. Zaktualizowanie ewidencji zbiorników bezodpływowych, w zakresie umożliwiającym realizację kontroli częstotliwości ich opróżniania.
5. Dokonanie identyfikacji właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe, którzy nie posiadali umowy na ich opróżnianie.
6. Zapewnienie organizowania opróżniania zbiorników bezodpływowych, w przypadkach nie zawarcia umowy na ich opróżnianie przez właścicieli nieruchomości.
7. Urządzenie i bieżące prowadzenie elektronicznej ewidencji udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.
8. Podjęcie działań w sprawie wydania decyzji nakazujących właścicielom nieruchomości, którzy nie spełnili obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, wykonanie tego obowiązku.
9. Sporządzanie sprawozdań z realizacji KPOŚK zawierających rzetelne dane.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 26 maja 2021 r.

Kontroler
Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli
państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/